

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА**

Факультет управління фінансами та бізнесу
Кафедра публічного адміністрування та управління бізнесом
Кафедра економіки та публічного управління
Студентсько-аспірантський гурток «Державотворець»

ЗБІРНИК
тез доповідей
ДИСКУСІЙНОГО КЛУБУ
«СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ Й МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З
ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»
(в рамках «Фестивалю науки-2021»)
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

17 травня 2021 р.
м. Львів

Рекомендовано до випуску рішенням кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка (Протокол № 11 від 27 травня 2021 р.).

Співпраця органів влади й місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства: збірник тез доповідей студентського дискусійного клубу наукового гуртка «Державотворець» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 17 травня 2021 р. – Львів, 2021. – 91 с.

Укладачі: д.е.н., доц. Комарницька Г. О., к. держ. упр., доц. Решота О. А., Вовк В. В.

© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021
© Факультет управління фінансами та бізнесу, 2021
© Кафедра публічного адміністрування та управління бізнесом, 2021
© Кафедра економіки та публічного управління, 2021

ПЕРЕЛІК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ:

**Секція 1. Публічне управління соціальним розвитком як ефективна
комунікація міжсекторальної співпраці**

- ПРАВОВІ ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ** 7
Голич М. І., гр. УФП -31
Науковий керівник: д.е.н., проф., К. В. Васьківська
- ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ** 9
Даценко Д. А., гр. УФП-31с
Науковий керівник: к.е.н, доц., О. В. Герасименко
- ЦИФРОВІ ПОСЛУГИ В СОЦІАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ** 12
Козій О. В., гр. УФП-31с
Науковий керівник: д. е. н., доц., Г. О. Комарницька
- СИСТЕМА РОЗРАХУНКУ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ** 15
Козій Х. В., гр. УФП-31с
Науковий керівник : д.е.н., доц., Г. О. Комарницька
- ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В
УКРАЇНІ** 18
Корнієнко М.О., гр. УФП-31с
Науковий керівник: д. е. н., доц., Г. О. Комарницька
- ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ** 21
Ленько М. Ю., гр. УФЕ-21с
Науковий керівник: к.е.н, доцент, Г. В. Капленко
- РОЗВИТОК РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ** 25
Маркевич А.-М. О., гр. УФП -31с
Науковий керівник: д.е.н., доц. Г.О. Комарницька
- ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО РЕЄСТРУ ОТРИМУВАЧІВ
ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ** 28
Мучичко К.Ю., гр. УФП-31с
Науковий керівник: д.е.н., доц. Г.О. Комарницька

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ 31

Плясун І.В., УФП-21с

Науковий керівник: к. е. н., О.В. Герасименко

Секція 2. Бізнес-адміністрування в об'єднаних територіальних громадах: фактори успіху

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИРІШЕННЯ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПИТАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 34

Вовк В.В., група УФП-31с

Науковий керівник – к. е. н., доц., О.Я. Маліновська

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 36

Дрозд Ю.І., гр. УФП -21с,

Науковий керівник: к.держ.упр., доц., О.А. Решота

ПІДВИЩЕННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ОСНОВІ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА 40

Козій Х. В., гр. УФП-31с

Науковий керівник: д.е.н., проф., К. В. Васьківська

ІНСТРУМЕНТИ ПЛАНУВАННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ 43

Корнієнко М.О., гр. УФП-31с

Науковий керівник: к. е. н., доц., О. В. Герасименко

ПРОБЛЕМИ ТА НЕДОЛІКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ 47

Тиховська М.П., гр. УФП-12с.,

Науковий керівник: к. н. держ. упр., доц., О. А. Решота

Секція 3. Проблемні аспекти та механізми співпраці органів державної влади та місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства

ДЕРЖАВНО ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ 50

Боднарчук У.О., гр.УФП-31с

Науковий керівник: д. е. н., проф., К.В. Васьківська

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ПОДАЛЬШІ ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ 52

Вовк В.В., гр. УФП-31с

Науковий керівник: к. н. держ. упр., доц., О.А. Решота

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНОСТЬ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

55

Івасик І.Я., гр. УФП-11с

Науковий керівник: доцент, к.е.н., О.Я. Маліновська

**КОМУНІКАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ РАД З ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ
ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

58

Кормило М.Р., гр. УФП-11с,

Науковий керівник: к. е. н. ., доц. О. Я. Маліновська

**СИСТЕМА «МУНІЦИПАЛЬНА НЯНЯ» ЯК ФОРМА СПІВПРАЦІ ВЛАДИ
ТА БІЗНЕСУ**

60

Корпан А.В., гр. УФП-31с,

Науковий керівник: д. е. н., доц., Г.О. Комарницька

**ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

62

Мандрик А., гр. УФП-41с,

Науковий керівник: к. н. держ. упр. доц. О.А. Решота

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

65

Маркевич А.-М. О., гр. УФП -31с

Науковий керівник: к.е.н., доц., О. В. Герасименко

**ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ДЕСТРУКЦІЇ ВЛАДИ ЯК ПРОБЛЕМА РОЗБУДОВИ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

68

Мучичко К.Ю., гр. УФП-31с

Науковий керівник: д.е.н., проф., К.В. Васьківська

**ОБ'ЄДНАНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ЯК СПОСІБ ВЗАЄМОДІЇ
ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

70

Осико Л.М., гр. УФП-12с

Науковий керівник : к. н. держ. упр., доц., О.А. Решота

**СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ З ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА**

72

Пфістер Д. Г., гр.. УФПМ-12с

Науковий керівник: д.е.н., проф., Б. А. Карпінський

**СУЧАСНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА
ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

76

*Стеблик Н.В., гр. УФП-21с,
Науковий керівник – к. н. держ. упр., доц., О.А. Решота*

**ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ** 79

*Шиманський М., гр. УФП-41с,
Науковий керівник – к. н. держ. упр. доц., О.А. Решота*

**ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ФОРМА ПЕРСПЕКТИВНОГО
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ** 82

*Юсковець І.М., гр. УФП-12с,
Науковий керівник – к. н. держ. упр. доц., О.А. Решота*

*Секція 4. Зарубіжний досвід співпраці органів публічної влади з
організаціями громадянського суспільства та перспективи провадження
його в Україні.*

**ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД СПІВПРАЦІ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА** 85

*Дятел С. С., група УФП-31с
Науковий керівник – к.е.н., доц., О. В. Герасименко*

**ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ФОРМУВАННЯ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД** 87

*Мучичко К.Ю., гр.. УФП-31с
Науковий керівник – к.е.н., доц., О.В. Герасименко*

СЕКЦІЯ 1. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ЯК ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ МІЖСЕКТОРАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ

Голич М. І., гр. УФП -31,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник: - д.е.н., проф.,
К. В. Васьківська

ПРАВОВІ ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Теперішній стан публічного управління в Україні характеризується зростаючою кількістю зв'язків публічної адміністрації з приватними суб'єктами, якісним перетворенням і різноманітністю напрямів взаємодії. Вплив публічної адміністрації на громадські процеси набуває практичної реалізації в правових формах, які узагальнюють бажання суб'єктів владних повноважень, та гарантують реалізацію прав юридичних і фізичних осіб у відносинах із публічною адміністрацією. Незважаючи на значення правових форм для ефективної реалізації принципів відповідного врядування, зараз існує низка проблем, вирішення яких вимагає системного розгляду правових форм публічного адміністрування.

Пошук місця поняття «правова форма публічного адміністрування» у понятійному апараті науки адміністративного права зобов'язане відбуватись із визначення родового поняття, у якості якого варто розглядати поняття функцій публічного адміністрування [1, с. 17-18].

Під функціями управління розуміють деякий напрям спеціалізованої діяльності виконавчої влади, зміст якої характеризується однорідністю та цілеспрямованістю [2, с. 148]; складники змісту управлінської діяльності, які відображають окремі напрями цієї діяльності, включаючи самостійні групи однорідних дій керуючого суб'єкта [3, с. 17], а функціями публічного управління І. Л. Бородін пропонує визначати самостійні та якісно однорідні складові діяльності суб'єктів публічного управління, об'єднані між собою єдиною метою та особливостями реалізації [4, с. 24].

Функціями виконавчої влади називають основні напрями діяльності її органів, у яких виявляється спрямованість цієї гілки влади, і з якими практично пов'язаний наданий органами виконавчої влади обсяг державно-владних повноважень [5, с. 15]; основні напрями її діяльності і цілі, які держава ставить перед виконавчою владою, а також правові засоби, за допомогою яких досягають поставлених цілей [6, с. 116], певний напрям діяльності її органів, який характеризується однорідністю та цільовою спрямованістю [7, с. 395-396].

Функції, що виконуються публічною адміністрацією є змістом правових форм публічного адміністрування, завдяки їм отримують практичну реалізацію та входять до сфери дії права. Правова форма публічного адміністрування утворює зв'язки між різними функціями публічної адміністрації, надаючи результатам їх виконання юридичного значення. Функції публічного

адміністрування не повинні обмежуватись виключно управлінням, їх зміст набагато ширший, однак правової форми можуть набувати лише ті види діяльності, що є предметом адміністративно-правового регулювання.

Правові форми публічного адміністрування та методи публічного адміністрування, на відміну від усталеного уявлення, є несумісними поняттями і перебувають у відносинах супідрядності. Вони входять до одного і того ж роду понять – є зовнішнім вираженням та засобами реалізації функцій публічної адміністрації, але їх обсяг не збігається в жодній своїй частині. Правова форма є зовнішнім вираженням функцій суб'єктів публічного адміністрування, метод — засобами, якими вони реалізуються. У правових формах публічного адміністрування виражені як методи публічного адміністрування, так і методи адміністративного права. Саме правова форма дає можливість застосувати їх у сукупності, забезпечити регулюючу дію управлінських рішень публічної адміністрації.

Перспективами подальших розвідок у зазначеному напрямі є дослідження окремих видів правових форм публічного адміністрування як зовнішньої форми практичної реалізації функцій органів публічної адміністрації.

Правова форма публічного адміністрування виражає зміст діяльності публічної адміністрації, який доцільно вбачати не лише у втіленні в життя субстрату державної волі, однак і в активній участі у формуванні та реалізації норм адміністративного права самоврядних організацій та інших інститутів громадянського суспільства, побудові його зв'язків із зовнішнім середовищем. Правова форма публічного адміністрування володіє власною структурою, її призначення — організувати, упорядкувати зміст діяльності публічної адміністрації, забезпечити ієрархію правил поведінки, утворити та гарантувати стійкість зв'язків як між елементами адміністративного права, так і адміністративним правом та іншими явищами суспільного життя, що потребують юридичної регламентації.

Правова форма публічного адміністрування об'єктивує активність конкретного уповноваженого на виконання функцій публічного адміністрування суб'єкта, завдяки чому стає можливим її пізнання іншими учасниками адміністративних правовідносин та оцінка її на предмет відповідності стандартам та європейським принципам публічного адміністрування. Категорія правової форми публічного адміністрування відображає, систематизує, об'єднує вимоги до юридично значимої діяльності з виконання функцій публічного адміністрування і є універсальною для будь-якого суб'єкта адміністративного права, що виконує такі функції. Практична реалізація таких уніфікованих вимог можлива лише в межах правової форми як інтегративної категорії, що з одного боку об'єднуватиме усю сукупність вимог до діяльності суб'єкта публічного адміністрування, а з іншого виявлятиме будь-які відхилення, відмежовуючи правомірні дії та акти від нікчемних та оспорюваних, і через фіксацію волевиявлення в праві, створюватиме підстави для реалізації механізмів судового захисту та адміністративного їх оскарження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Біла В.Р. Правова форма публічного адміністрування у системі понять науки адміністративного права. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. № 53. Том 2. С. 16–20 (Index Copernicus International (Республіка Польща).
2. Петков С. В., Армаш Н.О., Соболев Є.Ю. Адміністративне право : актуальні питання та інноваційні ідеї : навч. посібник. КНТ 2015. 148 с.
3. Аверьянов В. Б. Функции и организационная структура органа государственного управления : Наук, думка, 1979. 150 с.
4. Бородин І.Л. Функції публічного управління. Юридичний вісник. 2014. № 3 (32). С. 24- 29 С. 24
5. Бельский К.С. О функциях исполнительной власти. Государство и право. 1997. № 3. С. 15-16. 2.
6. Чесноков А.С. Исполнительная власть в Российской Федерации: теоретико-правовой анализ: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14. М., 2001. 198 с.
7. Бусуйок Д. В. Функції органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення раціонального використання та охорони земель. Держава і право. 2011. с. 395-400.

Даценко Д. А., гр. УФП-31с

Львівський національний університет
імені Івана Франка, м.Львів

Науковий керівник – к.е.н, доц., **О. В. Герасименко**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В умовах, бурхливого розвитку інновацій та активних процесів глобалізації постає питання теоретико-методологічного обґрунтування проблем оцінювання результативності та ефективності публічного управління. З кожним роком наростає навантаження на державу й відповідно на публічний сектор щодо забезпечення функціонування національних економік вкрай важливими та необхідними ресурсами, товарами споживання та послугами, подолання екологічних та техногенних загроз, соціального захисту та зростання добробуту населення. Відповідно до прийнятих рішень органів публічної влади визначається ефективність та результативність їх діяльності.

У літературі є безліч визначень результативності управління та ефективності процесів, пов'язаних з цією діяльністю, але принцип визначення успішності праці завжди однаковий і полягає в співвідношенні результатів діяльності з витратами, пов'язаними із забезпеченням саме цих досягнутих результатів. Проблема полягає лише у забезпеченні адекватної та об'єктивної оцінки, як результатів, так і відповідних витрат, а також приведення цих оцінок

в порівнянний вид. Відмінності в оціночних показниках визначаються лише масштабом та змістом конкретних показників витрат і результатів. [1, с. 257] Тобто результативність органів публічної влади залежить від правильно поставлених задач, часу який вони затратили на вирішення відповідних питань та ступенем суспільного задоволення від отриманих результатів.

Найбільш поширеним трактуванням ефективності управління є результат, зіставлений із затратами на його досягнення (вони включають не лише прямі витрати на систему управління, а й витрати на реалізацію управлінських рішень) [2, с. 230]. Проте визначити результат управління та оцінити зумовлений ним ефект складно. Тому насамперед потрібно виділити критерії, на основі яких можна було б виміряти ефективність публічного управління, а саме:

- 1) якою мірою діяльність кожного органу управління підвищує загальну ефективність функціонування системи публічного управління;
- 2) з якою ефективністю функціонує безпосередньо кожний орган публічного управління;
- 3) які умови створює елемент системи публічного управління, тобто орган управління для майбутнього зростання ефективності керованого ним об'єкта. [2, с. 243].

Ефективність публічного управління базується на кінцевому результаті у вигляді задоволеності окремими громадянами та суспільством в цілому обсягами та якістю публічних послуг, що ними споживаються. Також послуги, які надаються суб'єктами публічного управління мають покращувати умови життєдіяльності населення. Але визначення ефективності публічного управління має специфічні особливості від визначення ефективності класичного управління. Ці особливості, зокрема, викликані за рахунок наявності ряду проблем та обмежень, які існують у сфері впливу публічного управління, а саме:

- ✓ наявність монополії державних установ на виробництво або надання деяких окремих видів товарів і послуг, що виключає можливість широкого використання ринкових важелів при оцінці керуючих дій;
- ✓ складнощі в питаннях конкретизації характеру і результатів діяльності ряду окремих об'єктів публічного управління, що, відповідно, ускладнює визначення кількісних і якісних характеристик цієї діяльності;
- ✓ наявність ряду, невіршених протягом тривалого періоду, проблем в питаннях регламентації і стандартизації окремих видів діяльності суб'єктів публічного управління, а також проблем, пов'язаних з мотивацією управлінського персоналу, зайнятого в системі публічного управління [3].

Так, станом на 31 грудня 2020 р. у системі публічного управління задіяно 176527 осіб, це становить 8,7% від загальної чисельності населення України (41785 тис. осіб) [4]. У сфері публічного управління, як і в будь-якій сфері суспільних відносин, одним з ключових елементів впливу на функціонування системи є людський фактор. В цьому аспекті важливу роль відіграють

особистісні характеристики управлінця, рівень його культури та особистої відповідальності, внутрішнього почуття обов'язку, моральні принципи, дотримання норм службової та управлінської етики. Підвищення показників відповідності поведінки державних службовців законодавчо визначеним загальним етичним нормам, слугувало би своєрідним фундаментом для формування довіри громадян до органів влади всіх рівнів та сприяло створенню позитивного іміджу всієї сфери публічного управління.

Важливим показником оцінки ефективності публічного управління сфер людської діяльності є Індекс глобальної конкурентоспроможності, який розраховують в межах дослідження Всесвітнього економічного форуму. Індекс глобальної конкурентоспроможності складається з більш ніж 100 змінних, що згруповані у 12 контрольних показників («Інституції», «Інфраструктура», «Макроекономічне середовище», «Охорона здоров'я та початкова освіта», «Вища освіта і професійна підготовка», «Ефективність ринку товарів», «Ефективність ринку праці», «Розвиток фінансового ринку», «Технологічна готовність», «Розмір ринку», «Відповідність бізнесу сучасним вимогам» та «Інноваційний потенціал»), які об'єднані 3-ма основними групами субіндексів: «Основні вимоги», «Підсилювачі продуктивності» та «Інновації та фактори вдосконалення». Україна у 2019 році посіла 85 місце серед 141 країн світу [5], що вказує на недостатню ефективність системи публічного управління в Україні в порівнянні з іншими державами.

Отже, результативність та ефективність публічного управління є відображенням наслідків здійснення управління, відслідковування перебігом процесів, що відбуваються в ньому. Також ці поняття визначають стан об'єкта управління, кількісні та якісні характеристики його функціонування. Для оцінювання ефективності діяльності органів публічної влади є відповідні критерії. Оскільки сфера публічного управління є широкою та багатогранною визначення ефективності управління має свої специфічні особливості.

Список використаної літератури:

1. Друкер, Питер Ф. Енциклопедія менеджмента [Текст] / П. Ф. Друкер; [пер. с англ. Ф. П. Тарасенко]. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 432 с.;
2. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за заг. ред. А. Ф. Мельник. - К. : Знання, 2009. - 582 с.
3. Грицяк, А.І. Публічне управління в Україні: становлення за європейськими стандартами/ А.І. Грицяк; [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://www.irbin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRNSoc_Gum/Vamsu_du/2010_2/Grytciaak.htm#_ftn1.
4. Національне агентство України з питань державної служби. Державна служба в цифрах 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/dani-za-iv-kvartal-2020-roku.pdf>.

5. Інформаційне агентство "Інтерфакс-Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/617843.html>.

Козій О. В., гр. УФП-31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – д. е. н., доц., **Г. О. Комарницька**

ЦИФРОВІ ПОСЛУГИ В СОЦІАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ

На початку 2020 року Україна стала на шлях цифрової трансформації, запустивши портал електронних державних послуг «Дія». До 2024 року планується перевести 100% державних послуг у режим онлайн. Це значно спростить доступ громадян до державних послуг, знизить бюрократичні прояви. Особливо важливим та необхідним є оцифрування соціальних послуг тому, що зараз в Україні різні види соціальної допомоги отримують близько 20 мільйонів осіб. Але для отримання цієї допомоги громадянину потрібно пройти своєрідний «квест», збираючи необхідні документи та відвідуючи кабінети різних чиновників. Людина, яка претендує на державну допомогу, повинна особисто звернутися до кожної установи окремо. В усіх цих державних структурах заводять особову справу на кожну людину, яка звертається по допомогу, гори цих паперів протягом багатьох років зберігаються в архівах. Хоча частина даних вже заноситься до електронних реєстрів, але оскільки вони належать до різних установ, це ускладнює обмін інформацією між ними. Через це зараз все ще відсутня загальна картина надання соціальної допомоги в Україні, що спричиняє корупцію та виплату допомоги тим, хто насправді її не потребує. За інформацією Мінфіну, Державний бюджет України щороку несе втрати у розмірі 60 мільярдів гривень на необґрунтовані соціальні виплати – через безпідставне надання допомоги та соціальні виплати «мертвим душам» [1]. Однак, завдяки впровадженню сучасних інтернет-технологій у соціальну політику, допомогу будуть отримувати справді незахищені соціальні групи населення.

Зараз основними проблемами надання соціальних послуг в Україні є: ускладнений доступ громадян до отримання соціальної допомоги через бюрократію та корупцію; відсутність необхідних комунікацій з населенням та його інформування про соціальні права; непрозорий розподіл соціальних видатків; роздутий бюрократичний апарат соціальної сфери, на утримання якого з Держбюджету щороку витрачається 13 мільярдів гривень; плутанина у паперовому документообігу та наявність великих паперових архівів; недостатній обмін інформацією між різними установами соціальної сфери [2].

Задля усунення наявних проблем 28 жовтня 2020 року Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію цифрової трансформації соціальної сфери, яка була спільно розроблена Міністерством соціальної політики та Міністерством цифрової трансформації та представлена 21 вересня 2020 року очільниками цих міністерств – Мариною Лазебною та Михайлом Федоровим. У Стратегії визначено основні напрямки та завдання цифрових змін у всіх складових системи соціального захисту населення, використовуючи єдині підходи, стандарти та технології. Метою цієї Стратегії є забезпечення європейських стандартів у діяльності установ соціального захисту, наданні соціальних послуг, забезпеченні фінансової стабільності соціальної сфери, а також підвищення прозорості надання соціальної допомоги та оптимізація адміністративних видатків соцсфери.

Стратегією планується:

- підвищити ефективність соціального захисту населення;
- вдосконалити систему управління фінансовими ресурсами соціальної сфери;
- автоматизувати управління та контроль у соцсфері;
- технологічно розвивати інформаційні ресурси, заохочуючи впроваджувати інноваційні технології у сферу надання соціальних послуг [3].

Цією стратегією передбачено створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери, яка повинна об'єднати усі державні соціальні структури, забезпечити прозоре надання соціальної допомоги, подолати бюрократію та унеможливити корупцію у соціальній сфері. Доступ до цієї системи матимуть також Центри надання адміністративних послуг, банківські установи, поштові відділення та інші державні та недержавні структури.

Створити Єдину інформаційну систему планується, використовуючи вже існуючі системи та реєстри соцсфери, основою створення буде Реєстр застрахованих осіб Пенсійного фонду, в якому зберігається інформація про все доросле населення України, його трудову діяльність та соціальні права. За допомогою систем, які вже працюють в цьому Реєстрі, можна призначати, перераховувати та виплачувати соціальну допомогу, а також розглядати звернення громадян по допомогу та впровадити електронний документообіг у соціальну сферу. До того ж, Реєстр застрахованих осіб співпрацює з дванадцятьма іншими державними реєстрами, це дозволить згодом створити єдиний соціальний реєстр. Він міститиме інформацію про громадян, які отримують різні види соціальної допомоги, зазначаючи їх статус, право на отримання тієї чи іншої соціальної підтримки, а також дані про реалізацію цього права [4].

Для того, щоб підвищити якість та ефективність надання соціальних послуг населенню, також планується:

- забезпечити на базі Єдиної інформаційної системи соціальної сфери можливість обслуговувати громадян незалежно від їхнього місця реєстрації;
- створити на веб-платформі «Дія» Єдиного соціального веб-порталу як підсистеми Єдиної інформаційної системи соціальної сфери для того, щоб забезпечити громадянам, зокрема особам, які мають порушення зору, слуху,

опорно-рухового апарату, мовлення та інтелектуального розвитку, дистанційний доступ до всіх соціальних послуг, а також впровадити технологію електронного надання інформації населенню про особливості оформлення соціальної допомоги через засоби мобільного зв'язку, електронну пошту, мобільний додаток «Дія» тощо;

- створити Соціальне казначейство, через яке проходитимуть усі фінансові операції з надання соціальної допомоги, завдяки чому вони стануть автоматизованими і кошти одразу ж будуть надходити на банківські рахунки отримувачів допомоги [2].

Зараз вже є перші результати реалізації Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери. На веб-порталі «Дія» доступні такі види соціальних послуг, як отримання довідки про доходи пенсіонера для призначення субсидій; отримання допомоги при народженні дитини та реєстрація дитини з допомогою сервісу «Малютко»; отримання допомоги по безробіттю та інші.

Для того, щоб автоматизувати систему управління та контролю в соціальній сфері, необхідно: створити в межах Єдиної інформаційної системи соціальної сфери Єдиного моніторингового центру соціальної сфери, щоб відстежувати в режимі реального часу та опрацювати звернення громадян, прогнозувати можливі ризики та загрози у діяльності установ соціального захисту, забезпечити моніторинг та аналіз розгляду звернень, які пов'язані з наданням усіх видів соціальної допомоги; створити посаду адміністратора Єдиної інформаційної системи соціальної сфери - Єдиного соціального оператора; скоротити чисельність працівників установ соціальної сфери та витрат на їх утримання, шляхом впровадження сучасних інформаційних технологій і технічного переоснащення [4].

Технологічний розвиток інформаційних ресурсів соціальної сфери з використанням інноваційних технологій передбачає: впровадження електронного документообігу у соціальній сфері; забезпечення оцифрування наявних паперових документів та особових справ, які зберігаються в архівах установ соціального захисту; оновлення комп'ютерної техніки та іншого технічного обладнання в установах, які надають соціальні послуги громадянам. Закінчити реалізацію Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери та створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери планується до кінця 2023 року.

Отже, із затвердженням Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери у жовтні 2020 року розпочався процес реформування надання соціальних послуг в Україні, результатом якого має стати повне «оцифрування» соціальної сфери та підвищення якості надання цих послуг. Впровадження Єдиної інформаційної системи соціальної сфери дозволить скоротити час на оформлення соціальних виплат чи послуг; вирішити всі питання щодо оформлення допомоги в одному пункті звернення, незалежно від місця реєстрації або ж взагалі дистанційно через веб-портал «Дія». Перевагами для держави є скорочення витрат на утримання установ соціальної сфери, подолання корупції та впровадження електронного документообігу.

Список літератури

1. Уряд України планує «оцифрувати» сферу соціальних послуг. 2020. URL: <https://acmc.com.ua/uryad-ukrayiny-planuye-oczyfruvaty-sferu-soczialnyh-poslug/>
2. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України. 2020. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/prezentovali-strategiyu-tsifrovoi-transformatsii-sotsialnoi-sferi>
3. Урядовий портал. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/v-uryadi-prezentovali-strategiyu-cifrovoyi-transformaciyi-socialnoyi-sferi>
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1353-р Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text>

Козій Х. В., гр. УФП-31с

Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів

Науковий керівник – д.е.н., доц., **Г. О. Комарницька**

СИСТЕМА РОЗРАХУНКУ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Пенсійне забезпечення – своєрідний показник добробуту держави. Стаття 46 Конституції України визначає, що громадяни мають право на соціальний захист, який гарантує їм забезпечення в разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, безробіття, а також у старості. Схожі гарантії містять основні закони багатьох європейських країн, адже соціальний захист є однією із найголовніших державних функцій і покладає на державу відповідальність за надання допомоги слабким і знедоленим, усім, хто не має можливості заробити на гідне життя та забезпечити безтурботну старість. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України одним із пріоритетів є соціальне забезпечення людини, яка з фактора виробництва перетворюється на головну рушійну силу суспільства. Держава повинна гарантувати кожному громадянину достатній рівень життя, дбати як про сьогоднішніх, так і про майбутніх пенсіонерів [1].

В Україні розмір пенсії в солідарній системі залежить від страхового стажу особи і від заробітку (доходу), який вона отримувала протягом трудової діяльності та з якого було сплачено внески до Пенсійного фонду України. Основним нормативним актом, що зараз регламентує порядок обчислення страхових пенсій є Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [2]. Особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення шістдесятирічного віку, маючи страховий стаж не менше 28 років (з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року).

Для того щоб розрахувати розмір пенсії за віком, коефіцієнт страхового стажу кожної конкретної особи множать на її, визначений в установленому порядку, заробіток для обчислення пенсії.

Коефіцієнт страхового стажу розраховується за формулою:

$K_c = (C_m * V_c) / (100\% * 12)$, де: K_c – коефіцієнт страхового стажу; C_m – сума місяців страхового стажу; V_c – розмір оцінки одного року страхового стажу у відсотках. За період участі в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування величина оцінки одного року страхового стажу дорівнює 1%.

Заробітна плата для обчислення пенсії враховується за весь період страхового стажу, починаючи з 1 липня 2000 року, за даними, що містяться в системі персоніфікованого обліку. За бажанням пенсіонера та за умови підтвердження довідки про заробітну плату первинними документами або в разі, якщо страховий стаж починаючи з 1 липня 2000 року становить менше 60 місяців, для обчислення пенсії може враховуватись і заробітна плата (дохід) за будь-які 60 календарних місяців страхового стажу підряд по 30 червня 2000 року (незалежно від перерв). У разі якщо страховий стаж особи становить менший період, то заробітна плата (дохід) враховується за фактичний страховий стаж.

Не завжди за весь період особа має високий заробіток, тобто в деяких місяцях коефіцієнти заробітку можуть бути невисокими. Крім того, можлива ситуація, що у певні періоди особа могла перебувати на обліку в центрі зайнятості та отримувати відповідну допомогу (у період отримання допомоги, який зараховується до страхового стажу, в заробіток для обчислення пенсії враховується мінімальна заробітна плата), а отже, коефіцієнти заробітку у цей період також будуть невисокими. У таких випадках законодавство передбачає можливість провести «оптимізацію» заробітку, тобто виключення його невисоких коефіцієнтів. Таким чином, «оптимізація» завжди підвищує коефіцієнт заробітку і як наслідок — розмір пенсії. При цьому вилучаються лише коефіцієнти заробітку, а стаж за ці місяці особа не втрачає. Закон дозволяє виключити (за вибором пенсіонера) до 60 календарних місяців страхового стажу. Це може бути час отримання допомоги по безробіттю незалежно від перерв та будь-які періоди страхового стажу підряд за умови, що в сумі вони становитимуть не більше 10% від тривалості страхового стажу, врахованого в одинарному розмірі.

Крім того, додатково понад 10% страхового стажу можуть бути виключені періоди, коли особа: підлягала загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню під час проходження строкової військової служби; відповідно до законів отримувала допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку; була одним із непрацюючих працездатних батьків, усиновителів, опікунів, піклувальників, які фактично здійснювали догляд за дитиною-інвалідом віком до 16 років; здійснювала догляд за інвалідом I групи або за престарілим, який за висновком медичного закладу потребував постійного стороннього догляду або досяг 80-річного віку, та отримувала допомогу або компенсацію відповідно; під час карантину, встановленого

Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19 з місяця запровадження карантину у 2020 році та шести календарних місяців після його завершення. При цьому у всіх випадках період, за який враховується заробітна плата, не може бути меншим, ніж 60 календарних місяців (крім випадку, коли страховий стаж особи становить менший період).

Особі, яка набула право на пенсію за віком, але після досягнення пенсійного віку (60 років) виявила бажання працювати й одержувати пенсію з більш пізнього віку, пенсія призначається з урахуванням страхового стажу на день звернення за призначенням пенсії з підвищенням розміру пенсії за віком на такий відсоток:

- на 0,5% - за кожен повний місяць страхового стажу після досягнення пенсійного віку в разі відстрочення часу виходу на пенсію на строк до 60 місяців;

- на 0,75% - за кожен повний місяць страхового стажу після досягнення пенсійного віку в разі відстрочення часу виходу на пенсію на строк понад 60 місяців. При цьому підвищення розміру пенсії за неповний місяць страхового стажу не здійснюється.

Жінкам, які народились у період по 31 грудня 1961 року, після виходу на пенсію встановлюється підвищення розміру пенсії в розмірі 2,5% за кожні шість місяців більш пізнього виходу на пенсію, починаючи з 55 років до досягнення ними 60-річного віку.

Слід пам'ятати, що розмір пенсії кожної особи визначається індивідуально з урахуванням її страхового стажу та заробітку. При цьому згідно зі ст.28 Закону мінімальний розмір пенсії за віком за наявності в чоловіків 35 років, а в жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом. У 2021 році мінімальний розмір пенсії становить 1768 грн [3]. За наявності страхового стажу меншої тривалості, мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється в розмірі, пропорційному наявному страховому стажу, виходячи з прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.

Максимальний розмір пенсії не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність. Зараз він становить 17690 грн [3].

Пенсійна система України зараз знаходиться у дуже складному фінансовому стані та не здатна забезпечити пенсіонерів необхідними доходами для підтримання гідного рівня життя. На сьогодні ні підвищення пенсійного віку, ні збільшення стажу не вирішить проблему дефіциту Пенсійного фонду. Потрібно замінити однорівневу солідарну пенсійну систему на трирівневу накопичувальну, другий рівень якої – загально-обов'язкове державне пенсійне страхування (від зарплати щомісяця на особистий рахунок в банку перераховується певний відсоток), а третій – добровільне недержавне пенсійне забезпечення (працівник самостійно вирішує, чи варто йому додатково відкладати якісь кошти і в якому розмірі) [4, с. 32-36]. Дана пенсійна реформа

спрямована насамперед на молодь, яка сьогодні працює. Саме вона має усвідомлювати перспективність щодо пенсійного забезпечення у майбутньому і відповідно до цього планувати свою діяльність і своє життя так, щоб забезпечити старість. Плануючи пенсійну реформу не варто забувати про її стратегічне значення. Персоналізація пенсій, створення накопичувальних рахунків робить громадян стратегічними інвесторами української економіки. Такі інвестори будуть важливішими за будь-який фонд чи корпорацію. В цілому реформування пенсійної системи вирішує різні проблеми української економіки, державних фінансів та забезпечує сталий баланс у суспільстві.

Отже, проаналізувавши систему розрахунку пенсійного забезпечення, можна зробити висновок, що в Україні пенсії нараховуються на основі страхового стажу та заробітної плати. Пенсійне забезпечення є одним з найважливіших показників добробуту держави та рівня життя її населення. На жаль, в Україні сьогодні склалася ситуація, в якій державна пенсійна система не може забезпечити гідний рівень життя своїм громадянам. Саме тому важливим є реформування усєї пенсійної системи та перетворення її у трирівневу, в якій виплату та накопичення пенсій буде проводити не тільки Державний пенсійний фонд, але і недержавні фонди.

Список використаних джерел:

1. О. В. Грицина, О. В. Шолудько, Р. І. Содома. Пенсійна реформа в Україні: реалії та перспективи. 2019. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2019/4/EV20194_185-190.pdf.
2. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>.
3. Мінімальний та максимальний розмір пенсії за віком у 2021 році. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/minpens.html>.
4. І. Я. Чугунов, О. В. Насібова. Фінанси пенсійного забезпечення. 2017. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjExMzA=/22b518683498c0042c3c8e7d4f0c9695.pdf>.

Корнієнко М.О – студентка групи УФП-31с

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Науковий керівник: Комарницька Г. О. – д. е. н., доц.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Соціальне підприємництво встає все більш актуальним у світі, зокрема в Україні. Використання підприємницьких підходів до вирішення соціальних проблем підносить соціальне підприємництво на новий рівень розвитку.

Значення соціального підприємництва є багатоаспектним і відображає широкий спектр завдань і особливостей, які йому характерні. Вже сама назва вказує на те, що пріоритетом для цього виду бізнесу є не отримання прибутку, а вирішення або пом'якшення існуючих соціальних проблем. Істотного значення набувають позитивність, стійкість та вимірність досягнутих соціальних результатів. Соціальний підприємець ставить перед собою завдання внесення позитивних змін до інфраструктурного забезпечення суспільної системи, що забезпечують досягнення довгострокового ефекту.

Соціальне підприємництво має такі компоненти:

1. Соціальна проблема, яка впродовж тривалого часу існує в суспільстві через обмежений доступ певної цільової групи до фінансових та інших ресурсів для її вирішення.

2. Розробка та впровадження механізму інноваційного вирішення проблеми, яка порушує стабільний, але несправедливий баланс.

3. Створення нового, стійкого балансу, що вивільняє ресурси для згаданої цільової групи і передбачає краще майбутнє не тільки для цих людей, а й для суспільства загалом.

Експерти визначили три основні критерії успішної діяльності соціальних підприємств в Україні: чітко сформульована соціальна місія; наявність прибутку та його розподіл або самоокупність; публічна звітність соціального підприємства про свою діяльність [1].

Кількість соціальних підприємств в Україні постійно зростає, перспективи їхнього розвитку стають більш далекоглядними, оскільки це дає можливість не тільки вирішити актуальні проблеми, а також і сприяти економічному зростанню загалом [2]. Більшість соціальних підприємств України забезпечують робочими місцями представників цільових груп, з якими вони пов'язані своєю основною діяльністю. Їхня головна мета діяльності, як і будь-яких інших бізнес-структур, досягти позитивних фінансових і соціальних результатів за рахунок інвестицій.

В останні роки в Україні соціальне підприємництво набуває все більшої популярності серед громад, як ефективний механізм вирішення локальних соціальних та економічних проблем територіальних громад. Ключем до успіху концепції соціального підприємництва в Україні є створення національної стратегії розвитку соціального підприємництва, що дозволила б об'єднати зусилля всіх зацікавлених сторін - підприємців, громадських організацій, донорських структур і держави.

Також, важливо зазначити, що прибутки соціального підприємства спрямовуються головним чином на розвиток бізнесу, громадські справи чи на вирішення гострих суспільних проблем. Таке підприємство діє за всіма законами бізнесу і приносить прибуток, й тому не вважається благодійною організацією. Соціальне підприємство поширюється на такі галузі, як освіта,

охорона навколишнього середовища, боротьба з бідністю, захист прав людини тощо.

Слід зазначити, що основною проблемою соціального підприємництва є проблема фінансування, зокрема нестача грошових коштів. Запорукою успішності ведення будь-якого бізнесу є наявність достатності фінансових ресурсів, які використовують для досягнення поставленої мети та втілення підприємницької ідеї. Джерелами залучення коштів для соціального підприємництва є:

- приватні інвестиції, зокрема кошти засновників підприємства;
- кредитні ресурси;
- комерційна діяльність підприємства;
- гранти, що надають благодійні організації.

Вибір організаційно-правової форми діяльності залежить не лише від бізнес-моделі діяльності, яку обирає соціальний підприємець, а й від джерел фінансування, напрямів розподілу прибутку. Найбільш прийнятними організаційно-правовими формами для діяльності соціального підприємства в світі є неприбуткові організаційно-правові форми (асоціації, фонди), корпорації, товариства з обмеженою відповідальністю та кооперативи. Досить часто соціальні підприємства створюються у неприбутковій організаційно-правовій формі для отримання гранту та започаткування підприємницької діяльності, а згодом реорганізуються в комерційну організаційно-правову форму господарювання [3].

Окрім проблем соціального підприємництва, є й позитивні ефекти від діяльності таких підприємств, а саме:

- Допомога у подоланні соціальної ізоляції - зокрема, працевлаштування людей з обмеженими фізичними та психічними можливостями, безробітних, представників груп ризику.
- Залучення громадян до участі у соціальних ініціативах на волонтерських засадах, об'єднання громад навколо соціальних проблем.
- Поява нових видів соціальних послуг, які залишаються поза увагою звичайного бізнесу у зв'язку з малоприбутковістю, непопулярністю, відсутністю належної професійної підготовки.
- Більш ефективне використання наявних ресурсів регіону у вирішенні соціальних проблем.
- Зниження навантаження на місцеві бюджети у вирішенні соціальних проблем (актуально в умовах хронічного дефіциту бюджетних коштів).

Соціальне підприємництво сьогодні підтримується міжнародними фондами і організаціями, що дозволяє його створювати і розвивати, також існує багато пропозицій, які стосуються соціального підприємництва, наприклад: підтримка внутрішньо-переміщених осіб від Програми Розвитку ООН, метою

програми є створення робочих місць для внутрішньо переміщених осіб в Україні, а також для місцевого населення Донецької та Луганської областей.

Таким чином, соціальне підприємництво є важливим механізмом підвищення рівня соціально-економічного розвитку України. У сучасному економічному середовищі України особливу увагу необхідно приділяти проблемам і перспективам соціального підприємництва. Важлива роль соціального підприємництва у соціально-економічному розвитку України полягає у виробництві доступних товарів і послуг, здатних задовольнити потреби соціально вразливих верств населення, створення нових робочих місць, а також ефективному використанню трудового потенціалу, зокрема соціально незахищених груп населення. Проте брак досвіду та повільний процес становлення соціального підприємства в Україні потребує підтримки бізнес-середовища та формування діючої законодавчої бази на основі пільгової системи оподаткування, регулювання видів та форм діяльності, процесу ринкових відносин.

Список використаної літератури

1. Гусак Н., Кузнєцова В, Стеценко Т. Соціальне підприємництво в Україні: звіт за результатами дослідження. Київ : Pact, Inc., Western NIS Enterprise Fund, Школа соціальної роботи НаУКМА, ГО «Молодіжний центр з трансформації соціальної сфери «СОЦІУМ XXI», 2016. 45 с.
2. Босак І. П. Соціальне підприємництво: основні ознаки та особливості розвитку. Наукові записки [Української академії друкарства]. 2017. Вип. 1 (54). с. 99–104.
3. Шоля Р.І. Соціальне підприємництво в Україні як тренд економічного розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 26(2). с. 121-125. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_26\(2\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_26(2)_24)

Ленько М. Ю., гр. УФЕ-21с

Львівський національний університет імені Івана Франка, м.Львів

Науковий керівник – к.е.н, доцент, **Капленко Г. В.**

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

Соціальна робота – єдиний, динамічний, багатоплановий процес, в якому органічно поєднуються наукові знання, творчі пошуки, взаємні зусилля інститутів і організацій, працівників і клієнтів. Водночас вона є об'єктивно необхідною і суспільно значимою професією, що спирається на досягнення соціальних наук.

На даний момент соціальна робота в Україні дуже швидко розвивається. Особливо цей розвиток пов'язаний з бойовими діями на Сході України, які безупинно тривають вже 8 рік. Зокрема розвинулись такі напрямки соціальної роботи:

1. Волонтерський рух;
2. Робота з вимушеними переселенцями;
3. Соціально-психологічна допомога постраждалим АТО;
4. Соціальна допомога та підтримка тих людей, що залишились на окупованих територіях.

Важливим аспектом будь-якої соціальної роботи є вміння слухати іншу людину та віддаватись їй. Найбільше цього потребують люди похилого віку, які знаходяться в будинках пристарілих, живуть самі і т.д. Їм важливо бути почутими і відчувати себе потрібними.

Найважливішою метою соціальної політики є забезпечення більш повного задоволення членами суспільства своїх життєвих потреб, оскільки саме з цього починають своє формування соціальні відносини, і саме на цій основі відбувається соціальне відтворення суспільних груп і індивідів.

Сьогодні популярною та результативною є соціальна робота через рекламу. Оскільки мас-медіа займає значне місце у формуванні соціальних переконань особистості. Щоб розвивалась соціальна робота в сучасному світі розробка та впровадження соціальної реклами має посідати важливе місце в практичній діяльності соціального працівника. Соціальна реклама має виконувати наступний перелік функцій:

1. більше концентрації уваги до соціальних проблем(щоб показати людям, що поруч можуть бути проблеми і є шляхи для їх вирішення);
2. залучення реклами соціальних установ, організацій і тд. В разі виникнення проблеми, щоб люди знали до кого можна звернутись за допомогою.
3. має бути відкритою та готовою до зворотного зв'язку(це включає коректність поданої інформації та правдиві номери телефонів чи адреси, куди можна буде звернутись);
4. сприяння проведенню просвітницько-інформаційної роботи(щоб побачивши плакат чи рекламу в соціальних мережах, людина звернула на неї увагу та зробила певний висновок).

Зручно є те, що рекламу можна робити на будь-яку тему, з огляду на актуальні проблеми суспільства. Пропоную переглянути тематику соціальних реклам у мас-медіа за 2019 рік. (див.рис.1)

ТЕМАТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

І КВАРТАЛ 2019

54 відеороликів, які надійшли від 35-ти замовників соціальної реклами, у січні — березні 2019 року Національна рада дала позитивний висновок

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення надає висновки про відповідність аудіовідеоматеріалів вимогам до соціальної реклами
Поширення соціальної реклами регулює Закон України «Про рекламу»

Рис.1 Тематика соціальної реклами

Відповідно одразу пропоную до уваги відсоток перегляду реклами.(див.рис.2)

РЕЙТИНГ ТЕЛЕКАНАЛІВ

ЗА ОБСЯГОМ ПЕРЕГЛЯДУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

І КВАРТАЛ 2019 | Дослідження ТВ-панелі

	ТЕЛЕКАНАЛ*	ЗАГАЛЬНИЙ WGRP%***	ЧАСТКА***
1	Україна	1113,93	28,7%
2	СТБ	794,28	20,5%
3	ICTV	720,8	18,6%
4	Новий канал	540,15	13,9%
5	UA.ПЕРШИЙ	175,09	4,5%
6	Прямий	125,93	3,2%
7	НЛО TV	125,81	3,2%
8	Індиго TV	80,98	2,1%
9	ZIK	65,48	1,7%
10	Еспресо	44,09	1,1%
11	Київ	24,05	0,6%
12	1+1	18,37	0,5%
13	5 канал	11,47	0,3%
14	ОЦЕ	11,18	0,29%
15	2+2	9,53	0,25%
16	24 канал	8,25	0,21%
17	XSPORT	8,12	0,21%
18	TET	1,43	0,04%
19	112 Україна	0,79	0,02%

Соціальна реклама – контент, який розміщений в ефірі телеканалів із відповідною ідентифікацією

Дані дослідження телевізійної аудиторії належать ІТК
Оператор панелі: Nielsen
Моніторинг: Комунікаційний Альянс

*Загальнонаціональні та супутникові телеканали ТВ-панелі, в ефірі яких було зафіксовано розміщення соціальної реклами
**Рейтинг перегляду побудований за показником WGRP%, який використовується для оцінки ефективності кампаній на телебаченні.
WGRP% (Weighted Gross Rating Point) – це сума рейтингів усіх виходів соціальної реклами, приведених до 30-секундного еквіваленту. Один пункт WGRP% відповідає одному проценту рейтингу цільової аудиторії соціального ролика, якби він мав тривалість 30 секунд.
Цільова аудиторія: населення України віком від 4 років, що проживає в домогосподарствах, у яких є хоча б один робочий телевізор
***Розраховано як частка WGRP% соціальної реклами серед загальнонаціональних та супутникових телеканалів ТВ-панелі, в ефірі яких було зафіксовано розміщення соціальної реклами

Рис.2 Відсоток переглядів соціальної реклами

Розуміємо, що соціальна реклама- це не лише нав'язування певних послуг, це так званий діалог з людиною. Допомагає людині побачити в собі інші можливості, таланти та вміння. Соціальна реклама повинна працювати на запобігання складних життєвих ситуацій і допомагати не тільки клієнту, але й соціальному працівнику в здійсненні поставлених завдань.

Сім'я в сьогоdnішньому світі потребує захисту та підтримки, оскільки є багато різних проблем, зокрема:

1. зниження рівня шлюбності;(див.рис.3)

Рис.3 Кількість зареєстрованих шлюбів

2. значна цифра розлучення і кількості подружніх пар, які мешкають окремо;(див.рис.4)

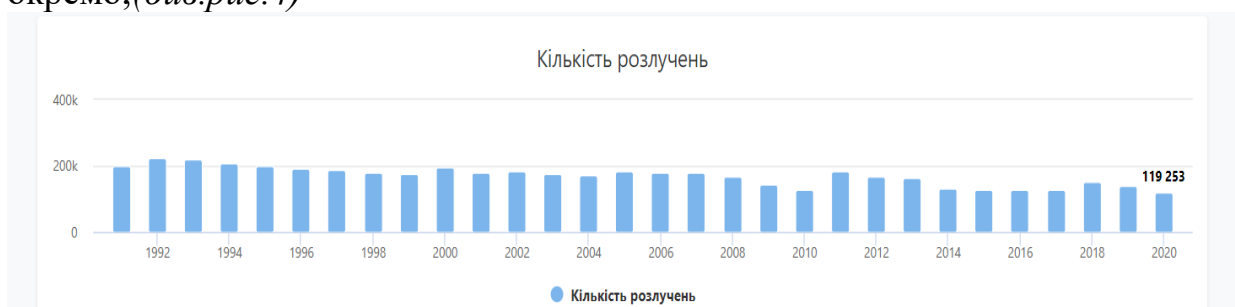

Рис.4 Кількість розлучень

3. поширення явища позашлюбного життя;
4. підвищення рівня позашлюбної народжуваності;
5. зростання кількості неповних і малодітних сімей;
6. перевантаження працюючих жінок домашніми обов'язками;
7. зростання кількості малозабезпечених сімей; сімейні норми;
8. структура родинних зв'язків;
9. соціально-психологічні наслідки розлучень як для подружжя, так і для найближчого оточення;
10. взаємовідносини родичів у сім'ї тощо

Тому соціальна робота з сім'ями та дітьми є вкрай важливою та перспективною як зараз, так і через декілька років. Ця робота - це так би мовити соціальний захист населення, основною метою якого є відновлення та збереження відносин у сім'ї. Члени соціальних організацій можуть дати сім'ям консультації, соціальний супровід і навіть реабілітацію. Найчастіше під час сімейної консультації обговорюються: складнощі у стосунках батьків з дітьми, труднощі у спілкуванні, подружні проблеми, переживання розлучення з партнером тощо. Робота із сім'ями, які опинилися у складних життєвих

обставинах, може передбачати проведення короткострокової терапії, спрямованої на вирішення проблеми, тобто соціально-психологічного консультування членів родини. Така технологія соціальної роботи допомагає людині обирати рішення та діяти на власний розсуд, навчатися новим моделям поведінки, сприяє розвитку особистості. Не менш актуальною є робота з оточенням сім'ї, а не лише з нею самою. Оскільки неможливо вивести сім'ю із кризи, якщо у них поруч немає однодумців та підтримки.

Підсумовуючи можемо сказати, що перспективи розвитку соціальної роботи в нашій країні дуже великі, оскільки соціальна робота сполучає в собі знання з різних галузей наук про суспільство і людину, адже, як відомо, соціальна робота носить міждисциплінарний характер, що дозволяє використовувати в своїй діяльності методики різних наук. У соціальній роботі особливо важливо те, що вона носить універсальний характер, що дозволяє максимально точно і правильно розглянути проблему кожного клієнта і побудувати оптимальний саме для нього вихід з даної проблеми, чого не можуть зробити ні психологія, яка розглядає тільки психологічні аспекти, ні право, яке розглядає тільки правову сторону проблеми. Соціальна робота дозволяє побачити весь спектр умов необхідних для допомоги клієнту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціальна робота в Україні: основні напрями, проблеми та перспективи розвитку / За ред. Проф. Осетрової О.О. // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 28 квітня 2016 р. – Д.: ДНУ, 2016. – 147 с.;
2. Горпинич, О. В., 2004. Соціальна робота в Україні : стан та перспективи розвитку. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія № 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, № I (23), с. 67–74.

Маркевич А.-М. О., гр. УФП -31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник – д.е.н., доц. **Комарницька Г.О.**

РОЗВИТОК РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Поняття «соціальна сфера» у економічній енциклопедії трактується як «сукупність галузей і видів діяльності, підприємств, фірм, закладів та установ, які мають забезпечити задоволення потреб людей у матеріальних благах, в послугах, відтворенні роду, створити умови для співіснування і співпраці

людей у суспільстві згідно з відпрацьованими законами і правилами з метою створення мегаполісів, розвитку масових комунікацій, зміцнення держави»[1].

З точки зору об'єкта соціальної політики держави, соціальна сфера функціонує за рахунок діяльності, підприємств й установ, а також організацій соціальної інфраструктури. Відповідно, соціальна інфраструктура визначається як певна сукупність ланок й видів діяльності, які задовольняють потреби населення, створюючи для цього відповідні умови. Варто зазначити, що соціальна сфера своїм змістом виділяє два провідних елементи – соціальні відносини й соціальну діяльність. Відповідно до цього, соціальну сферу можна розглядати як простір, де проявляються суспільні відносини, причому різного характеру, а соціальна діяльність своєю чергою постає базисом самоорганізації цієї сфери.

Провідним та значним фактором у структурі соціальної сфери виступають потреби індивідів, а також груп осіб, тому саме міра задоволення потреб населення благами, які відіграють важливу роль для їхньої життєдіяльності, свідчить про реальний розвиток соціальної сфери загалом[2, с. 210].

Сучасний стан соціальної сфери потребує поглиблення теоретичного, прикладного та практичного дослідження регулювальної функції держави з метою недопущення руйнування, хаотичності розвитку, нестабільності й незбалансованості в суспільній системі.

Як відомо, регулятором соціальних відносин та гарантом конституційних прав усіх сторін виступає держава. Роль держави у соціальних відносинах зумовлена її функціями, здійснення яких визначається історичними, політичними, економічними умовами розвитку держави..

На сьогодні регулювання соціальної сфери є досить актуальним питанням. Досить важливо в цьому контексті розглянути стан системи державного регулювання у соціальній сфері, а саме дослідити питання регуляторної політики.

Регуляторна політика розглядається дослідниками як із правового, так із економічного та адміністративного (державно-управлінського) поглядів. За Погрібняк М. А. «регуляторна політика держави – це напрям політики держави, спрямований на поліпшення якості державного управління та місцевого самоврядування у сфері господарської діяльності шляхом законодавчого визначення процедур підготовки, прийняття, відстеження ефективності дії та перегляду регуляторних актів щодо регулювання сфери господарської діяльності»[3]. На думку В.А. Занфірова дефініція визначається як певний набір різних пар методичних впливів (заборони й дозволу, примусу та заохочення, покарання й винагороди, спонукання і стримування, зацікавлення й пригнічення) [4, с. 8]. При цьому автор розглядає регуляторну політику лише в аспекті розвитку регіонів, а не держави загалом.

Регуляторна політика у соціальній сфері обумовлена в певній мірі у складі державної політики, де особливу роль відіграють державна економічна політика, яка, у свою чергу, має різноманітні форми та напрями. Одним з таких напрямків є соціальна політика у соціально-економічній сфері, яка спрямована

на захист прав споживачів, політику заробітної плати й доходів населення, політику зайнятості, соціального захисту та соціального забезпечення.

Сукупність взаємопов'язаних механізмів регулювання, ефективність яких визначається політикою держави щодо розвитку соціальної сфери, є система державної регуляторної політики. Система державної регуляторної політики соціальної сфери включає в себе формування законодавчої бази та механізму втілення законів у життя інститутами виконавчої влади. Кінцевою метою державного регулювання є забезпечення соціальних гарантій громадян, що розглядається як ознака цивілізованості та соціальної орієнтації держави, інструмент стабільності в суспільстві.

За останні роки роль регуляторної політики в регулюванні соціальної сфери зростає. При цьому державні органи поступово трансформуються в сервісні служби, діяльність яких спрямована на надання адміністративних послуг. Регуляторна політика соціальної сфери за умов сьогодення будується на основі сучасних вимог суспільства та світових тенденцій розвитку. До прикладу, досліджуючи й аналізуючи сучасний стан соціально-трудова відносин в Україні, В.П.Антонюк відзначає, що вони динамічно змінюються, при цьому виникли загальносвітові тенденції, які поширюються на все ширше коло країн і до яких має бути готова й Україна, щоб не втратити трудовий потенціал та забезпечити соціальний розвиток і економічне зростання. Науковець виділяє першочерговими з основних тенденцій розвитку соціально-трудова відносин: інтелектуалізацію, інформатизацію, інноватизацію трудової діяльності. При цьому автор підкреслює, що в умовах формування інформаційного суспільства праця стає більш складною та різноманітною, посилюється її інтелектуальна складова та вимоги до рівня компетентності. Також учений звертає увагу на наслідки глобалізаційних та інформаційних процесів, коли трудова діяльність втрачає прив'язаність до ринку праці певної країни [5, с. 160–161].

Функції держави, а також її вплив на економіку в цілому, зокрема і соціальну сферу, у період активного розвитку цифрової економіки мають відповідати розвитку інформаційного суспільства та процесам глобалізації. Безсумнівним є вплив суспільства цифрових технологій на розвиток соціальних відносин в е-форматі, е-взаємодію його учасників, які формуються на підґрунті досягнень ІТ-галузі і мережі Інтернет.

Підсумовуючи все вище сказане, варто зробити висновок, що регуляторна політика у соціальній сфері характеризується значним розвитком, проте задля більш ефективного результату варто зазначити такі перспективи:

- по-перше, завершити формування нормативно-правового підґрунтя для переходу на е-формат для кращої взаємодії держави, бізнесу й суспільства (на даний момент відкриття веб-порталів набирає значних обертів);
- по-друге, розвинути систему е-взаємодії в контексті складових G2G (державо-державо), G2B (державо-бізнес), G2C (державо-споживачі), B2B (бізнес-бізнес), B2C (бізнес-споживачі), C2C (споживачі-споживачі);

- по-третє, провести імплементацію різноманітних форм ідентифікації учасників е-взаємодії (наприклад, ID-картка або мобільна ідентифікація ID-mobil);
- по-четверте, удосконалити й модернізувати законодавство України відповідно до норм європейського права.

СПИСОК ВИКОРСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Економічна енциклопедія: у 3 т. / [ред. рада: Б. Д. Гаврилишин (голова) та ін.]. К. : Академія; Тернопіль : Акад. нар. господарства, 2000-2002. Т. 1: А (Абандон)-К (Концентрація виробництва) / [редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.], 2002.
2. Оксьом І. Г. Публічне регулювання соціальної сфери: правовий статус / І.Г. Оксьом // Публічне право. – 2016. - № 3. – С. 208-217.
3. Погрібняк М. А. Механізм державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Погрібняк М. А.; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2008. – 20 с.
4. Занфіров В.А. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіону: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02/ В.А. Занфіров; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2006. – 20с.
5. Антонюк В. П. Світові тенденції у розвитку соціально-трудова сфера: сучасний стан, проблеми та стратегічні напрями розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернетконф., 14–16 листоп. 2017 р. – Київ : КНЕУ, 2017. – С. 160–162.

Мучичко К.Ю., гр. УФП-31с

Науковий керівник – д.е.н., доц. **Комарницька Г.О.**
Львівський національний університет ім. Івана Франка

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО РЕЄСТРУ ОТРИМУВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Забезпечення права на належний рівень життя, включаючи забезпечення кожного достатнім харчуванням, одягом та житлом, є головним обов'язком країни. У той же час, в умовах економічних криз, надання гуманітарної допомоги є визнаною міжнародною практикою. На жаль, реальність нашого часу така, що товари, не пов'язані з гуманітарною допомогою, ввозяться в Україну під виглядом такової. З огляду на вищевикладене, існує необхідність стандартизувати концепцію гуманітарної допомоги, організацію та юридичні процедури отримання, реєстрації, розподілу та контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги, отриманої від іноземних юридичних та фізичних осіб в Україні.

Міністерство соціальної політики є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, відповідальним за забезпечення рівних

прав та можливостей для чоловіків і жінок та надання гуманітарної допомоги. Діяльність у цьому напрямку керується «Законом про гуманітарну допомогу» України. Отже, згідно з «Законом про гуманітарну допомогу» України, метою гуманітарної допомоги є цільова безкоштовна допомога у вигляді грошової або натуральної форми, у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних внесків, або послуг, надані іноземними та вітчизняними донорами у вигляді допомоги, зумовлені соціальною незахищеністю, фінансовою незабезпеченістю, фінансовими труднощами, надзвичайними ситуаціями, особливо внаслідок стихійних лих, аварій, епідемій та епідемій, навколишнього середовища та потреб людей в Україні та інші катастрофи, які загрожують життю та здоров'ю людей або серйозним захворюванням конкретних людей [1].

Гуманітарна допомога є різновидом благодійної діяльності. Вона повинна керуватися ситуацією, об'єктивними потребами та згодою одержувача, а також відповідати вимогам статті 4 Закону України «Про благодійні організації та благодійні організації». Одержувачі гуманітарної допомоги - це юридичні особи, зареєстровані в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України в «Єдиному реєстрі одержувачів гуманітарної допомоги».

Отже, відповідно до «Порядку реєстрації одержувачів гуманітарної допомоги», затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 30 січня 2019 року № 39, організація подає реєстр до Міністерства соціальної політики:

- заяву (у будь-якій формі);
- орієнтовний перелік одержувачів гуманітарної допомоги-юридичних осіб та / або інформація про приблизну кількість людей, які потребують допомоги;
- відповідно до переліку, затвердженого Міністерством соціальної політики, документи, необхідні для підтвердження товарів, коштів (включаючи іноземну валюту), виконаних робіт та надання гуманітарної допомоги;
- копію установчого документа, засвідчену в установленому порядку або свідоцтва про акредитацію установленого зразка, засвідчену в установленому порядку або підтвердження щодо реєстрації в МЗС [2].

Відповідно до Переліку документів, які подаються для визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 06.04.2017 № 573 для визнання гуманітарною допомогою подаються наступні документи:

1. заява про визнання робіт чи послуг гуманітарною допомогою на бланку отримувача (письмова згода отримувача гуманітарної допомоги на її одержання);
2. копія письмової пропозиції донора про надання гуманітарної допомоги (дарчий документ);

3. план розподілу робіт чи послуг між набувачами з письмовим підтвердженням цільового спрямування та адресності;

4. листи центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій стосовно доцільності визнання робіт чи послуг гуманітарною допомогою (за наявності) [1].

Проте, на жаль, не існує прозорого, регламентованого та затвердженого переліку документів для ідентифікації товарів як гуманітарних товарів та включення їх до «Єдиного реєстру одержувачів гуманітарної допомоги». Існує лише рекомендований перелік таких документів. Насправді це означає, що для деяких організацій цей перелік не рекомендований, тому недотримання цього переліку не вважатиметься порушенням. Водночас для інших організацій той самий недолік є причиною не визнання товарів гуманітарними товарами.

Закон України «Про гуманітарну допомогу» прийнято ще в 1999 році, але до цього часу немає досконалої форми звітності отримувачів гуманітарної допомоги та не розроблено Порядку її заповнення. Крім того, звітність здається в паперовому вигляді одному із спеціально уповноважених органів - на вибір. Може так відбуватись, що один місяць звітність надається в Обласну державну адміністрацію, а в інший місяць - в Міністерство соціальної політики. Тому мова йде за відсутність будь-якого контролю за розподілом та використанням гуманітарних вантажів. Хоча, у відповідності до Закону контроль за даним напрямком визначено саме за Мінсоцполітики.

Згідно з Законом, спеціально уповноважений орган з питань гуманітарної допомоги забезпечує широку гласність у висвітленні всіх аспектів своєї діяльності, щодо отримання, розподілу та використання гуманітарної допомоги. На практиці інформації щодо розподілу і використання гуманітарної допомоги знайти не можливо. Відсутній вільний доступ представників ЗМІ та громадських організацій на засідання Робочої групи».

Тому для вирішення даних недоліків Міністерством соціальної політики України та Державним підприємством, «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України» спільно з Урядово-громадською ініціативою, «Разом проти корупції» в рамках реалізації проекту «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP), що впроваджується за підтримки Швейцарії та надається через Швейцарську агенцію розвитку і співробітництва (SDC), переведено в електронну форму Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги [3]. Розроблений інтерфейс спростить можливість доступу користувачів до «Єдиного реєстру одержувачів гуманітарної допомоги» та безкоштовного пошуку інформації за іменем, місцезнаходженням, кодом ЄДРПОУ та іншими даними отримувачів гуманітарної допомоги. Це перший етап впровадження Автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги, яка відповідно до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації ведення Автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги» передбачає створення єдиної інформаційної системи ведення Єдиного реєстру отримувачів

гуманітарної допомоги, реєстру вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, а також контролю за її цільовим використанням.

Найбільш негативно суспільством сприймаються ситуації, коли хтось під виглядом гуманітарної допомоги вчиняє злочинні або корупційні дії з метою особистої вигоди. Тому дуже важлива грамотна робота державних структур і громадськості, здійснюючих контроль в цьому питанні. При цьому контроль повинен бути організований настільки ефективно, щоб допомога постраждалим і нужденним надходила своєчасно, без будь-яких затримок, одночасно з дотриманням всіх необхідних норм і законів. Надіємось, що дана система дасть результати і призведе до позитивних змін у гуманітарній політиці.

Список літературних джерел

1. Закон України «Про гуманітарну допомогу» : <https://www.msp.gov.ua/timeline/Gumanitarna-dopomoga.html>
2. Інтернет ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-2013-%D0%BF#Text>
3. Інтернет ресурс: <https://www.kmu.gov.ua/news/minsocpolitiki-zaprovadzheno-elektronnu-formu-yedinogo-reyestru-otrimuvachiv-gumanitarnoyi-dopomogi>

Плясун І.В., УФП-21с

здобувач освітнього ступеня «бакалавр»

Львівський національний університет імені Івана Франка

м.Львів

Науковий керівник: к. е. н., **Герасименко О.В.**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

На початку ХХІ ст. розпочався процес соціалізації економіки у всьому світі, і як свідчить світовий досвід, соціалізація економіки сприяє зростанню соціальної відповідальності бізнесу, створенню необхідних умов для стабільної зайнятості, зменшенню бідності, більш раціональному використанню енергії та захисту навколишнього середовища, а також підвищенню національної конкурентоспроможності та ефективній боротьбі з корупцією.

З огляду на такі переваги соціалізації економіки, сьогодні однією з особливостей сучасної парадигми розвитку сфери бізнесу є тяжіння до формування соціально відповідального бізнесу. На його розвиток у сучасних умовах спрямовуються різноманітні державні програми, які пропонують суттєві преференції для соціально відповідальних компаній у

різноманітних сферах, зокрема у сфері оподаткування, державних закупівель та кредитування. Крім того, міжнародні інституції, такі як Європейський банк реконструкції та розвитку та Міжнародна фінансова корпорація надають велику допомогу соціально відповідальним компаніям [1, с. 17]. Як бачимо, за кордоном даний напрям є широко розповсюдженим, проте, на наш погляд, в Україні теоретичне обґрунтування та практичне впровадження соціальної відповідальності у бізнесі знаходиться на початковому етапі.

Дослідженнями проблем соціальної відповідальності бізнесу займається велика кількість зарубіжних та вітчизняних дослідників. Зокрема, свої праці цій проблемі присвячують такі зарубіжні вчені як Е. Фрімен, Д. Елкінгтон, Г. Боуен, К. Девіс, А. Керолл, Д. Мун, П. Друкер, Т. Бредгард, Ф. Котлер та вітчизняні дослідники Назарова, Г. Попович, І. Акімова, О. Осінкіна, О. Філіпченко, Ю. Саєнко, П. Яницький та ін. Зазначимо, що в Україні цей напрям досліджень набув актуальності порівняно недавно, але він стає достатньо актуальним та привертає увагу все більшої й більшої кількості науковців [1, с. 18].

На даному етапі трактування поняття «соціально відповідальний бізнес» має дискусійний характер. Наприклад, відповідно до розуміння цього поняття компанією «Harris Interactive», соціально відповідальним є той бізнес, у результаті якого у грі залишаються всі: і бізнес, що має лояльного споживача, відданий персонал, хорошу репутацію, стабільну позицію на ринку, а звідси й збільшення прибутків, і суспільство, яке зможе постійно та стабільно розвиватись.

Найбільш обґрунтованим та повним визначенням поняття «соціально відповідального бізнесу», на нашу думку, є запропоноване К. Девісом, відповідно до якого соціально відповідальним бізнесом вважається бізнес, що робить свій внесок у суспільство та створюється за допомогою соціальних інвестицій компанії, її провідної діяльності та благодійності, враховуючи переваги державної соціальної політики [2, с. 37]. Таким чином, в економіці соціальна відповідальність бізнесу являє собою відповідну якість товарів та послуг, достойні умови праці персоналу, а також високий рівень безпеки виробництва тощо. Дане питання стає надзвичайно актуальним для України, яка на даний час знаходиться в стані «постолігархічної трансформації» [3, с. 48]. Основними проблемами впровадження соціально відповідального бізнесу на даному етапі в Україні виступають наступні проблеми:

1) відсутність чіткої та дієвої системи нормативно-правових актів у сфері підтримки соціально відповідального бізнесу на державному рівні, в тому числі й відповідного законодавства у сфері підтримки соціально відповідальних бізнесменів;

2) відсутність дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки, що призводить до обмеженості фінансових можливостей та нестачі коштів для тих, хто дійсно потребує;

3) постійне зростання адміністративних бар'єрів, наприклад ліцензування, сертифікація, реєстрація та ін.;

4) тиск з боку органів влади, що здійснюється через надмірне втручання органів влади в діяльність суб'єктів господарювання, в тому числі податковий тиск, а також складна система звітності;

5) певні організаційні труднощі та бюрократизованість процесу надання допомоги;

6) наявність невпевненості підприємців у стабільності умов ведення бізнесу;

7) неможливість контролю за розподілом та використанням коштів, що спрямовуються на соціальні відповідальність та наявність великої корупції;

8) відносно високі запити отримувачів благодійної допомоги [3, с. 43].

Як бачимо, існує досить багато проблем, що перешкоджають впровадженню та формуванню соціально відповідального бізнесу в Україні. На наш погляд, ці проблеми можна умовно розподілити на групи. Ми пропонуємо виділити наступні групи цих проблем:

1 група – нестача фінансової підтримки та матеріальних ресурсів;

2 група – недосконалість або повна відсутність нормативно-правової бази щодо впровадження соціальних проектів у сферу бізнесу;

3 група – дефіцит прозорих механізмів контролю за розподіленням та використанням коштів, спрямованих на соціальну відповідальність, бюрократизованість та високий рівень корупції;

4 група – дефіцит стимулів, мотивів та відсутність бачення потенційних вигід від впровадження соціальної відповідальності.

Варто також наголосити, що в Україні спостерігається відсутність спеціальності фахових бізнес-асоціацій з соціально-відповідального бізнесу, адже більшість компаній не мають необхідної чітко визначеної стратегії, віддаючи перевагу благодійності, патронажу та спонсорству. Перспективи розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні полягають у стимулюванні державою залучення бізнесу для його активнішого втручання у вирішення різноманітних соціальних проблем, розробці й ухваленні Національної стратегії розвитку соціальної відповідальності, проведенні масштабної інформаційно-просвітницької кампанії з питань соціальної відповідальності, проведенні окремої просвітницької програми для споживачів та впровадженні принципів соціальної відповідальності в діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування.

Перевагою соціально відповідального бізнесу є те, що він здатен залучити та утримати найкращих фахівців, привабити клієнтів, сприяти зміцненню бренду, іміджу та репутації компанії, а значить прискорювати розвиток економічного потенціалу компанії [4, с. 124].

У процесі формування соціально відповідального бізнесу вкрай важливою є зацікавленість самого бізнесу, перш за все, великого бізнесу. Це дозволить значно покращити імідж компанії, особливе значення це має

для західного ринку, оскільки європейські компанії дуже прискіпливо ставляться до таких аспектів діяльності своїх компаньйонів.

Отже, на сучасному етапі в Україні проблема формування соціально відповідального бізнесу є досить новою та потребує теоретичного обґрунтування та практичного вирішення. Для того, щоб уможливити формування соціально відповідального бізнесу необхідно забезпечити державну підтримку у сфері соціальних програм та проектів компаній, співпрацю органів державної влади та бізнесменів, а також необхідна фінансова та законодавча підтримка.

Список використаних джерел

1. Гришова І.Ю., Щербата М.Ю., Гришов В.В. Соціальна відповідальність бізнесу як чинник соціально-економічного розвитку підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 3. С. 17-27.

2. Орлова, Н. С., Мохова Ю. Л., Андрійчук Є. О. Корпоративна соціальна відповідальність українського бізнесу: проблеми та шляхи розвитку. *Manager. Bulletin of Donetsk State University of Management*. 2018. № 79. С. 37-44.

3. Шабатура Т. С. Соціально-відповідальна поведінка вітчизняних бізнес-одиниць. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 4 (16). С. 43-48.

4. Дейч М.Є. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: стан, перешкоди та можливості розвитку. *Проблеми и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества*. 2013. № 3. С. 119-124.

СЕКЦІЯ 2. БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: ФАКТОРИ УСПІХУ

Вовк В.В., група УФП-31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. е. н., доц.,
О.Я. Маліновська

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИРІШЕННЯ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПИТАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Формування та розвитку національної економіки вимагає зростання ефективності використання наявного потенціалу. Сьогодні в Україні наявне значне напруження через невідповідності державних соціальних гарантій відносно реального рівня цін та комунальних тарифів, зростання безробіття та неформальної зайнятості, зростання чисельності соціально вразливих верств населення, трудова міграція. Ефективний механізм подолання даних проблем

потребує створення різноманітних підсистем, які не обмежуються тільки економічними важелями впливу. Тому актуальним питанням виступає функціонування та розвиток соціального підприємництва як елемента вирішення суспільно-економічних питань.

Дослідженням даного питання займалися такі науковці як С. Алворд, Дж. Кікал, І. Марті, Г. Діс, Б. Дрейтон, А. Передо, Т. Лайонс, Дж. Майр, М. Маклін, Р. Спір та інші. Серед українських науковців, які досліджують проблеми соціального підприємництва, можна відзначити З. Варналія, В. Удодової, З. Галушки, О. Кіреєвої, В. Шаповал та інші.

Метою є аналіз потенційних перспектив розвитку соціального підприємництва в Україні з урахуванням рівня зайнятості та напрямів діяльності соціальних підприємств.[1]

До головних наслідків розвитку соціального підприємництва належать: створення нових напрямків в розвитку соціальних послуг, які надаються державою; працевлаштування людей з інвалідністю та безробітних; створення нових соціальних послуг, які не застосовуються в звичайному бізнесі; зниження навантаження на регіональні бюджети. Виходячи з цього, соціальне підприємництво може охоплювати діяльність соціальних організацій в державному секторі, неприбуткових державних організацій, традиційних соціально відповідальних організацій в бізнесі, як мають в своєму складі соціальні аспекти.

Завдяки співпраці з громадянськістю соціальне підприємство створює умови для зростання суспільного багатства та справедливого розподілу ресурсів, стаючи результатом колективної дії громадян. Переважно діяльність стосується таких галузей як екологія, освіта, забезпечення прав людини, боротьба з бідністю. Однак, в Україні розвиток соціального підприємництва сповільнюється через відсутності належного законодавства, яке б регламентувало діяльність, невизначеність головних понять та критеріїв виявлення даних підприємств. Значна частка українських соціальних підприємств діє у формі громадських чи благодійних організацій.

Аналіз наявного досвіду ведення в Україні соціально орієнтованого бізнесу сприяє виявленню кроків щодо застосування та успішного розвитку соціального підприємництва, а саме: ґрунтовне дослідження потреб регіонів, стану продуктивних сил; вивчення зарубіжного досвіду надання соціальних послуг; виявлення платформ для створення соціального підприємства; проведення аналізу ринкового потенціалу; формування ефективної та ініціативної управлінської структури; розробка місії, цілей та мети соціального підприємства; прогнозування життєздатності моделей розвитку соціального підприємства щонайменше на 2-3 роки; формування чіткої та оптимальної форми реєстрації та системи оподаткування; створення стратегій маркетингової комунікації; взаємодія з іншими бізнес-структурами для популяризації соціального підприємництва; запровадження прозорості та звітності соціальних підприємств; нетворкінг тощо.

Також важлива роль належить органам місцевого самоврядування в регіонах та в територіальних громадах щодо створення площадок для обміну

досвідом та консалтингу зі споживачами, владою, ЗМІ, громадами, інвесторами та іншими. [2]

Отже, соціальне підприємництво спрямоване на реалізацію соціальних та комерційних цілей. в Україні соціальні підприємства набувають значної популярності, адже виступають як ефективні механізми вирішення наявних проблем в соціальні та економічній сферах територіальних громад. Крім того, соціальне підприємництво сприяє зменшенню бюджетного навантаження щодо допомоги соціального незахищених верств населення. Головним напрямом успішного впровадження соціального підприємництва в Україні є створення національної стратегії розвитку разом з розробкою та впровадженням регіональних стратегій розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Шестакова А. В. Соціальне підприємництво як інструмент вирішення суспільно-економічних проблем // Стаття / Житомирська філія ПВНЗ «Європейський університет». Житомир: «Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування, 2019. С. 60-63.

2. Наукова робота: "Соціальне підприємство". 2020. URL: <https://4ref.onaft.edu.ua/references>.

Дрозд Ю.І., гр. УФП -21с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник: - к.держ.упр., доц.,
О.А. Решота

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

За Європейською хартією місцевого самоврядування, яка є частиною законодавства України, місцеве самоврядування – це «право і спроможність органів місцевого самоврядування ... здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції , в інтересах місцевого населення».

На сьогодні переважна більшість територіальних громад України, маючи право вирішувати питання місцевого значення, неспроможна їх виконувати через брак власних коштів, занепад або відсутність інфраструктури (необхідних будівель, споруд, доріг тощо), а також брак кадрів відповідної кваліфікації . Тому значна частина питань місцевого значення не вирішується належним чином – не утримуються приміщення шкіл і лікарень та інші будівлі

комунальної власності, не забезпечується благоустрій території, нічне освітлення вулиць тощо [4].

Метою реформи місцевого самоврядування є, передусім, забезпечення його спроможності самотійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення. Йдеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та про мобілізацію їхніх внутрішніх резервів.

Перш за все мова йде про зарахування до їхніх бюджетів 60% податку на доходи громадян. З додаткових ресурсів у ході реформи місцеві ради отримують власний земельний податок, ставки якого на своїй території кожна рада встановлюватиме самотійно. При цьому до юрисдикції кожної ради передаються всі землі відповідної громади, в тому числі й за межами населених пунктів.

Також запроваджується обов'язковий у країнах зі спроможним місцевим самоврядуванням місцевий податок на нерухоме майно. Рішення про його запровадження та про його ставки кожна місцева рада теж приймає самотійно. Громада отримує також 5% від продажу пального на АЗС, алкогольних та тютюнових виробів. Крім того, за бюджетами місцевого самоврядування залишаться 100% єдиного податку та інші місцеві податки і збори [1].

Однак навіть наділення цими ресурсами переважної більшості наявних дрібних територіальних громад їхньої спроможності не забезпечить. Надмірна частина ресурсів у таких громадах і далі витрачатиметься на утримання управлінського апарату, а для реалізації серйозних проектів місцевого розвитку коштів не вистачатиме.

Тому реформа місцевого самоврядування, враховуючи позитивний як європейський, так і власний історичний досвід, передбачає об'єднання (укрупнення) територіальних громад. При цьому за кошти платників податків утримуватиметься одна рада, один голова, один виконком, а не декілька – що збереже кошти для реальних справ. З більшої території до місцевого бюджету можна зібрати значно більші податкові обсяги. Це дозволить місцевим радам об'єднаних громад вже в найближчому майбутньому забезпечити додатковими робочими місцями їх жителів та значно покращити стан населених пунктів, а значить, і якість життя громадян.

Однак укрупнення території громад не може бути довільним, воно має свої логічні межі. Відстань від центру громади до її найдалшого населеного пункту має бути такою, щоб у екстрених випадках її не довше ніж за 30 хвилин могли подолати пожежна команда, швидка допомога, поліцейський патруль. Допомога, надана через більший проміжок часу, різко втрачає ефективність.

Питання визначення меж нових об'єднаних громад вирішуватиметься органами влади обласного рівня з урахуванням як об'єктивних критеріїв, так і думки громадян. Після консолідації громад села, які не матимуть власних сільрад, будуть представлені в місцевій раді своїми депутатами, а у виконкомі – сільськими старостами. Старости та депутати здійснюватимуть зв'язок між

односельцями і владою громади та вирішуватимуть різні проблеми його жителів у раді та виконкомі [1].

Розподіл повноважень згідно з принципом субсидіарності. Це один з головних принципів децентралізації, відповідно до якого найбільше повноважень мають мати ті органи влади, які є найближчими до людей, і на рівні яких вирішення завдань та надання послуг є найбільш ефективним та найменш ресурсовитратним.

Концепцією передбачено закріплення за громадами (села, селища, міста) найбільшого переліку повноважень. Органи місцевого самоврядування отримають необхідні кадрові та фінансові ресурси та інфраструктурний потенціал для належного виконання повноважень. Розгляньмо докладніше, які ж повноваження отримають об'єднані громади [3].

Слід зазначити, що об'єднані відповідно до Закону та Перспективного плану громади отримають весь спектр повноважень, що їх наразі мають міста обласного значення.

Крім того, в об'єднаних громадах мешканці мають бути забезпечені послугами, що надаються органами державної влади.

Об'єднана громада одержує додаткові фінансові та майнові ресурси. Основні з них:

- 60% ПДФО (зараз 0) на власні повноваження
- Державні субвенції (медична, освітня)
- Право розпоряджатися землями на території об'єднаної громади [5]

Об'єднані громади переходять на прями міжбюджетні відносини з Державним бюджетом.

Слід зазначити, що змінами до Податкового кодексу зроблено перший крок до запровадження повсюдності місцевого самоврядування. Передбачено, що органи місцевого самоврядування встановлюють ставки та пільги по платі за землю не тільки в межах, а й за межами населених пунктів.

У перспективі органи місцевого самоврядування об'єднаних громад отримають виключні повноваження щодо розпоряджання, володіння і користування земельними ділянками в межах своєї юрисдикції.

У спроможних територіальних громадах органи місцевого самоврядування мають забезпечити надання громадянам усіх необхідних публічних послуг. Для цього необхідні приміщення для розміщення відповідних служб. При цьому:

1. Частина громад, які будуть сформовані навколо сьогоденних районних центрів та міст обласного значення, вже забезпечена необхідними приміщеннями. Міста обласного значення вже мають відповідні повноваження з відповідною інфраструктурою. У районних центрах органи місцевого самоврядування об'єднаних громад отримають існуючу інфраструктуру та повноваження. Тобто повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту тощо здійснюватимуть органи місцевого самоврядування об'єднаних громад, а не місцеві державні адміністрації .

2. Інші громади для того, щоб стати спроможними, мають бути забезпечені відповідними приміщеннями, у першу чергу для розміщення нових служб.

Особливістю об'єднаних територіальних громад є наявність старости, який є посадовою особою місцевого самоврядування і обирається в порядку, визначеному законом. Староста обирається у селах, селищах, визначених за рішенням місцевої ради об'єднаної територіальної громади на строк повноважень цієї місцевої ради [4]

У поселенні-центрі громади староста не обирається. Повноваження старости:

- 1) представляє інтереси жителів села, селища у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради;
- 2) сприяє жителям села, селища у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування;
- 3) бере участь у підготовці проекту бюджету територіальної громади в частині фінансування програм, що реалізуються на території відповідного села, селища;
- 4) вносить пропозиції до виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради з питань діяльності на території відповідного села, селища виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної форми власності та їх посадових осіб;
- 5) здійснює інші обов'язки, визначені Положенням про старосту, яке затверджується радою об'єднаної громади;
- 6) є членом виконавчого комітету ради об'єднаної громади за посадою [2]

Отже, ресурсне забезпечення та обсяг повноважень отримують лише ті громади, які об'єдналися відповідно до Закону №157 та Перспективного плану формування територій громад, підготовленого відповідно до вимог урядової Методики. Таким чином, головним документом для формування спроможних громад є Перспективний план, який розробляється та затверджується відповідно до ст. 11 Закону №157 і має жорстко відповідати вимогам Методики [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік : Указ Президента України від 07.12.2016 р. № 545/2016 /

2. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад (станом на 10.05.2017 р.) / Сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/wpcontent/uploads/2017/05/REYESTR-Dogovoriv-ro-spivrobotnitstvu-standom-na-10.05.2017.pdf>.

3. Сайт Мінрегіону України [Електронний ресурс]. – Джерело інформації: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/48-4-mlrd-grn-do-mistsevih-byudzhetiv-i-2-3-mlrd-grn-dobyudzhetiv-otg-rezultati-finansovoyi-detsentralizatsiyi-za-2016-rik/>
22

4. Сайт Міністерства Регіонів України [Електронний ресурс]. – Джерело інформації: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/48-4-mlrd-grn-do-mistsevih-byudzhetiv-i-2-3-mlrd-grn-dobyudzhetiv-otg-rezultati-finansovoyi-detsentralizatsiyi-za-2016-rik/> 23

5. Сайт Міністерства Регіонів України [Електронний ресурс]. – Джерело інформації: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/ob-yednani-gromadi-osvoyili-95-subventsii-na-rozvitokinfrastrukturi-svoyih-teritoriy-reforma-diye/>

Козій Х. В., гр. УФП-31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – д.е.н., проф.,
К. В. Васьківська

ПІДВИЩЕННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ОСНОВІ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У передових країнах світу функціонування малих підприємств має суттєвий вплив не лише на соціально-економічне піднесення, а й на розмір надходжень до місцевих бюджетів. Малий бізнес є важливою складовою наповнення місцевих бюджетів. Тому, стимулювання розвитку малого підприємництва та дослідження його ролі у підвищенні доходів місцевих бюджетів є дуже актуальним питанням сьогодення.

Для того, щоб виявити зв'язок між розвитком малого підприємництва та зростанням доходів місцевих бюджетів, необхідно проаналізувати частку податкових надходжень та зборів у місцевих бюджетах від малого бізнесу. Більшість малих підприємств знаходяться на спрощеній системі стягнення податків, що означає сплату єдиного податку. Саме єдиний податок є місцевим податком та важливим джерелом надходження до місцевих бюджетів. Щоб наочно побачити важливість малого бізнесу у наповненні місцевих бюджетів, побудуємо діаграму динаміки обсягів сплати єдиного податку та його частки у сумі загальних надходжень до місцевих бюджетів у 2015-2020 роках (рис 1).

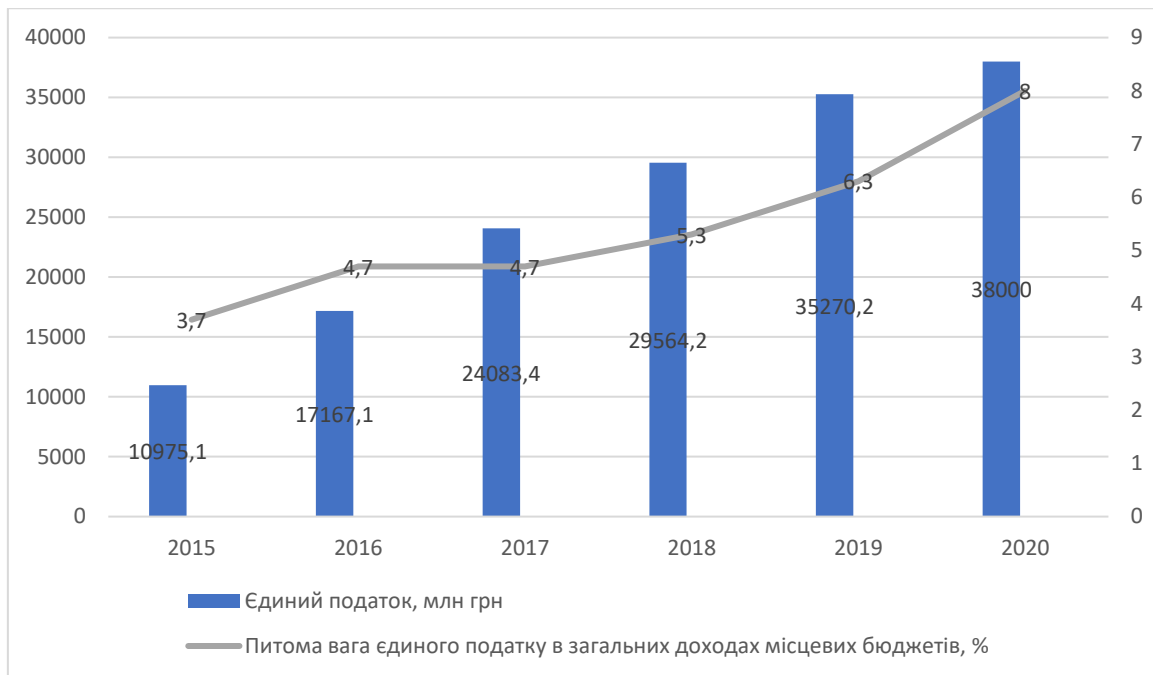

Рис. 1 Динаміка обсягів єдиного податку в місцевих бюджетах*
Джерело: [1, 2].

Рисунок 1 показує стійку позитивну динаміку обсягів сплати єдиного податку та його частки у загальному доході місцевих бюджетів в Україні. Але, не зважаючи на щорічне зростання, частка єдиного податку у загальному доході місцевих бюджетів все ще залишається низькою. Тоді як власні доходи місцевих бюджетів мають найбільшу частку єдиного податку. Протягом останніх років вона коливається в межах 40-50%. Отже, спостерігаються позитивні тенденції збільшення розмірів сплати єдиного податку, однак, їх недостатньо для повноцінного наповнення місцевих бюджетів та збільшення їхньої незалежності від державного бюджету або ж повної їх самоокупності. Тому, необхідно підтримувати розвиток малого підприємництва в територіальних громадах, щоб усунути проблему зменшення кількості малих підприємств і як наслідок, недоотримання місцевими бюджетами сплати єдиного податку.

Ще однією перевагою стимулювання розвитку малого підприємництва є те, що малий бізнес дає нові робочі місця жителям ОТГ, що сприяє економічному розвитку цих територій [3]. Хоч і на одному малому підприємстві не може працювати багато людей, але завдяки великій кількості малих підприємств в Україні, ними надається дуже багато нових робочих місць. Для розвитку територіальних громад багато малих підприємств з невеликою кількістю працівників мають таке ж значення, як незначна кількість великих підприємств, які можуть працевлаштувати більше людей. На рисунку 2 порівняно кількість найманих працівників на малих та великих підприємствах у 2019 році.

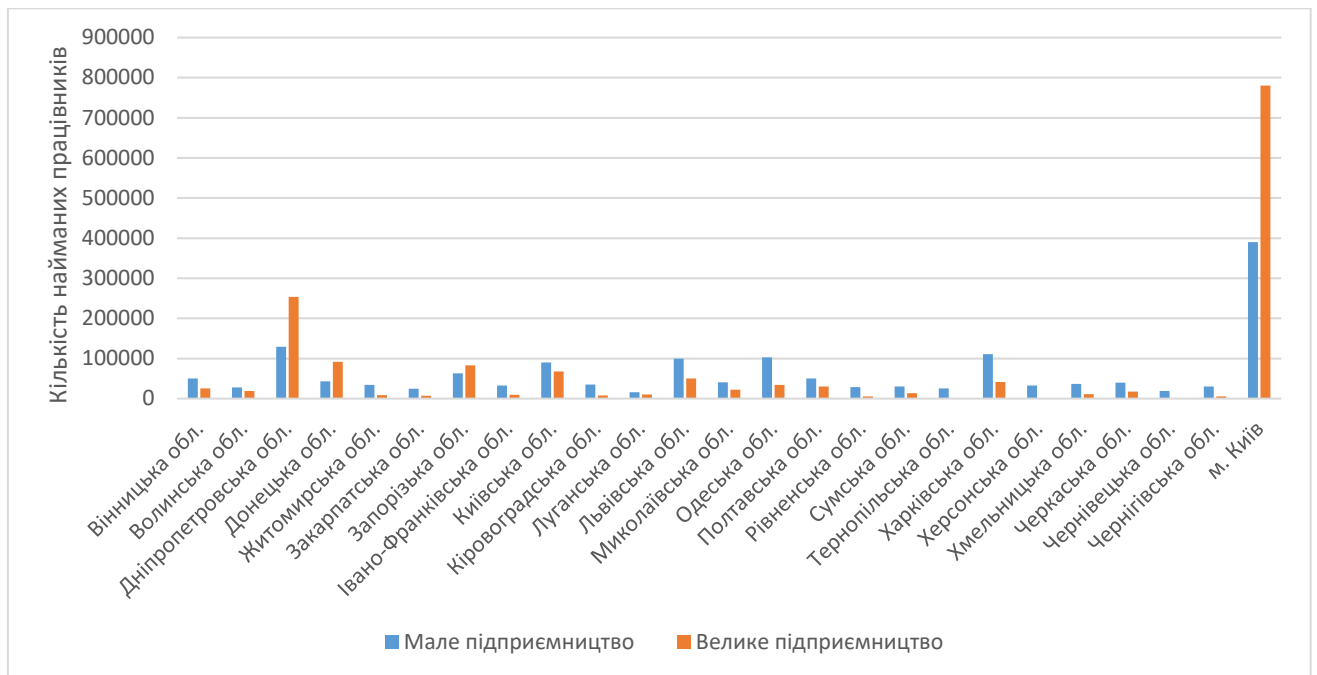

Рис. 2 Порівняння кількості найманих працівників на малих та великих підприємствах у 2019 році*

Джерело: [4].

Рисунок показує, що лише в чотирьох регіонах кількість найманих працівників на великих підприємствах більша, ніж на малих, це доводить важливу роль малого підприємництва у забезпеченні населення громад новими робочими місцями.

Мале підприємництво дає змогу населенню працювати в різних галузях економіки. Великі підприємства зазвичай займаються одним чи двома видами діяльності, тоді як різноманітний ринок малих підприємств дає можливість працевлаштуватися ширшому колу спеціалістів. Це дає змогу уникнути залежності громади від однієї галузі економіки.

Наявність великої кількості видів діяльності сприяє інвестиціям у розвиток громади, дає змогу уникнути економічних ризиків, що виникають при покладанні на досягнення лише однієї галузі.

Необхідністю стимулювання розвитку малого підприємництва також є те, що воно суттєво впливає на підвищення рівня життя населення. При наявності великої кількості суб'єктів малого підприємництва, органи місцевого самоврядування можуть заохочувати людей жити та працювати у своїх територіальних громадах, навіть, якщо вони є віддаленими від центру. Підтримуючи різні види малого підприємництва, водночас розвивається економіка громади, в результаті вкладень в неї грошей місцевим населенням.

Розвиваючи свою територію, для громад набагато легшим є залучення та підтримка малих підприємств, ніж створення необхідних умови для функціонування в своїй місцевості великих підприємств. Саме мале підприємництво найбільше сприяє економічному зростанню ОТГ, адже воно є гнучкішим і таким же відкритим до впровадження інновацій, як і велике підприємництво.

Мале підприємництво спрямоване на задоволення місцевих потреб. Воно виготовляє ту продукцію і надає саме ті послуги, яких найбільше потребує місцеве населення. Малі підприємства найкраще розуміють, що потрібно населенню і як задовольнити його потреби [5, с. 14].

Отже, можна зробити висновок, що мале підприємництво відіграє величезну роль у наповненні місцевих бюджетів. Найважливішою складовою надходжень до місцевих бюджетів є єдиний податок, який сплачується малими підприємствами. До того ж, малий бізнес створює велику кількість робочих місць різних галузей економіки для населення громад. Це сприяє соціально-економічному розвитку місцевості та приваблює населення жити і працювати там. Тому необхідною є підтримка малого бізнесу не тільки на папері, затверджуючи різні програми підтримки, а й роблячи конкретні кроки для його розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджет України – 2019. 2020. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2019_\(for_website\)%20\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2019_(for_website)%20(1).pdf).
2. Як виконувалися місцеві бюджети у 2020 році - експертний аналіз. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13249>.
3. Міца В. В. Роль малого підприємництва у економічному та соціальному розвитку громад. 2016. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2016/6.pdf.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Бічуріна О. П., Ю. М. Попова. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку малих підприємств. URL: <https://oblrada-pl.gov.ua/uploads/lstud/2009/06.pdf>.

Корнієнко М.О – студентка групи УФП-31с

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Науковий керівник: Герасименко О. В. – к. е. н., доц.

ІНСТРУМЕНТИ ПЛАНУВАННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Одним з головних напрямів стратегічного розвитку громад є місцевий економічний розвиток, що є складовою місцевого розвитку. Місцевий економічний розвиток повинен бути спрямований на підвищення рівня життя населення. Місцевий економічний розвиток – це процес, основним завданням якого є максимальне використання людських і природних ресурсів місцевості

для створення потрібної кількості робочих місць та забезпечення належного рівня добробуту в цій місцевості [1].

Насправді місцевий економічний розвиток є об'єктивним і складним багатогранним процесом, він стосується відносно завершеної суспільно економічної одиниці, в якій проявляються всі сторони життєдіяльності суспільства. Ця багатогранність і комплексність процесу місцевого розвитку вимагає запровадження складних системних підходів, залучення значної кількості спеціалістів з різних галузей та врахування і узгодження позицій, адже їх бачення можуть бути такими, що суперечать один одному, а іноді й навіть цілком протилежними

Планування місцевого економічного розвитку в Україні має стати прямою компетенцією територіальних громад. Досвід показує, що успішними стають ті громади, які вдало розвивають власну внутрішню спроможність – поліпшують ті внутрішні умови та створюють ті фактори конкурентних переваг, які допомагають залучати більш продуктивні інвестиції, розвивати бізнес, зберігають існуючі підприємства та підтримують створення нових робочих місць. Спроможність громад є основою економічного розвитку і пов'язана з їх конкурентоспроможністю. Інструменти місцевого економічного розвитку передбачають наступні напрямки (табл. 1.) [2].

Для розробки належної стратегії місцевого економічного розвитку та подальшої її ефективної реалізації важливо забезпечити достатню участь і залучення зацікавлених сторін. Залучення та встановлення співпраці між місцевою владою, бізнесом і неурядовими чи неприбутковими організаціями в громаді обов'язкове для процесу: кожна група зацікавлених сторін вносить у процес свої унікальні вміння та ресурси і, кожна з них відіграє свою роль у представленні найкращих інтересів усіх.

Зацікавленими сторонами є:

- місцева влада: органи місцевого самоврядування, у т. ч. їх структурні підрозділи; обрані посадові особи місцевого самоврядування; агентства з економічного розвитку; наукові установи;
- приватний сектор(бізнес): великі, середні та малі підприємства; забудовники в сфері нерухомості; банки; агентства з підтримки бізнесу;
- громадянське суспільство: органи самоорганізації населення; асоціації, що представляють певні інтереси громади, асоціації, орієнтовані на певні питання місцевого економічного розвитку; професійні асоціації.

Інструменти місцевого економічного розвитку

Напрями	Характеристика	Інструменти
Інструменти підтримки бізнесу	Завдяки їм здійснюється економічний розвиток територій	– центри підтримки бізнесу; – мікrokредитування; – гранти для бізнесу; – агенції місцевого економічного розвитку;

		<ul style="list-style-type: none"> – бізнес-інкубатори; – центри трансферу технологій; – індустріальні парки; – технопарки/науково-технологічні парки
Інструменти, що мають на меті підвищення якості інфраструктури бізнесу та громадських просторів	Завдяки їм підвищується привабливість територій для інвесторів	<ul style="list-style-type: none"> – кластери; – міжрегіональні проекти; – державно-приватні партнерства; – центри залучення інвестицій; – ревіталізація промислових об'єктів та місцевості
Інструменти модернізації людського капіталу в процесі економічного розвитку місцевості	Націлені на зменшення міграції робочої сили та підвищення компетентності кадрів	<ul style="list-style-type: none"> – програми співпраці бізнесу та освіти; – креативні та культурні індустрії; – креативні простори; – програми міжнародної співпраці; – проектні офіси

З метою підвищення пізнаваності території застосовують такий інструмент, як промоція території, що передбачає комплекс заходів, завданням яких є покращення пізнаваності території на національному та міжнародному рівнях, а також підвищення її конкурентоспроможності, передбачає: визначення ключових конкурентних переваг території; створення бренду території; створення комунікаційної та маркетингової стратегії; розробка маркетингових та промоційних матеріалів; створення інституції, відповідальної за промоцію території. Метою є досягнення згоди між ключовими гравцями в регіоні та врахування думки громадськості про те, якою має бути довгострокова візія розвитку регіону. В основу бренду, як правило, лягає комплексна аргументована ціннісна пропозиція території для існуючого бізнесу, потенційних інвесторів та людського капіталу. В контексті даного питання важливими є якісні проекти – великі знакові проекти, що стають точками тяжіння території та є частиною її бренду, що передбачає визначення ключових конкурентних переваг території; розробка концепції проекту та плану його втілення. Результатом є запуск нових виробництв; створення нових робочих місць, підвищення іміджу території.

Для забезпечення потреб громад можуть бути використані фінансові ресурси різних економічних агентів, зокрема, місцевих та центральних органів влади, приватних суб'єктів господарювання, фінансових установ та неурядових організацій, а також іноземних держав та міжнародних фінансових організацій.

Важливим інструментом місцевого економічного розвитку територіальних громад є державно-приватне партнерство. Інноваційний процес розвитку територіальних громад передбачає впровадження передових форм, методів та технологій в процес життєдіяльності територіальних громад із метою покращення існування її членів, а інновації завжди потребують інвестицій. Ефективним інструментом досягнення цієї мети є державно-приватне партнерство, яке повинно залучати фінансові ресурси в розвиток місцевого господарства, забезпечуючи таким чином покращення стану об'єктів державної та комунальної власності [3]. Результатом взаємодії держави, територіальних громад та приватного сектора в контексті державно-приватного партнерства є підвищення якості функціонування конкретної економічної системи в окремих місцевостях держави [4]. Державно-приватне партнерство є впливовим інноваційним інструментом забезпечення ефективного місцевого економічного розвитку і позитивно впливає на функціонування територіальних громад.

Отже, за допомогою вищевказаних інструментів планування місцевого економічного розвитку можна досягнути конкурентоспроможності територіальних громад, зокрема створення інфраструктури для започаткування та розвитку підприємницької діяльності в громадах; створення системи фінансової підтримки для бізнесу; створення системи моніторингу громадської думки щодо проблем та перспектив в сфері економічного розвитку; формування механізму діалогу між владою та бізнесом тощо.

Список використаної літератури

4. Блейклі Е. Дж. Планування місцевого економічного розвитку. Вид 2-е / Пер. з англ. Львів. 2002. 416 с.
5. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.
6. Сердюкова О. Державно-приватне партнерство як інструмент інноваційного розвитку територіальних громад. Ефективність державного управління. 2012. Вип. 32. С. 323–329.
7. Бліщук К. Інноваційні інструменти місцевого економічного розвитку. Ефективність державного управління. 2019. Вип. 2 (59). Ч. 2. 177–188 с.

Тиховська М.П., гр. УФП-12с.,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. н. держ. упр., доц.
Решота О. А.

ПРОБЛЕМИ ТА НЕДОЛІКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Децентралізація влади як складова державної політики регіонального розвитку є однією з визначальних у порядку денному реформ в Україні. Вона створила підґрунтя для укорінення кардинальних інституційних перетворень, та підвищення якості життя громадян. Завдяки створенню нової системи розподілу владних повноважень між центральними та місцевими органами влади в Україні формується нова система взаємовідносин між різними гілками влади. Децентралізація формує нової якості зв'язки між регіонами внаслідок вбудовування в систему адміністративно-територіального устрою нових одиниць – об'єднаних територіальних громад, що по-новому визначають координацію та підпорядкованість суб'єктів адміністративного устрою.

На думку А. Умланда, децентралізацію слід розглядати як процес, що зміцнює країну, протидіє федералізації та сепаратистським тенденціям. Як показав світовий досвід, значний ефект для розвитку економіки регіону та згуртованості країни в цілому має успішна реалізація проектів територіального розвитку, які здійснюються та втілюються територіальними громадами. Посилення спроможності громади дієвим чином впливати на суттєві характеристики якості свого життя – основа сталого розвитку громади.

У попередні роки система управління в Україні вже розвивалася у напрямку посилення контролю владної вертикалі над регіонами. Тим не менш, це не підвищило ефективність управління та не убезпечило від «феодалізації» регіонів. Централізоване управління не створило умов і для подолання в окремих областях сепаратистських настроїв серед певної частини населення та місцевих еліт. Ці настрої, зокрема, були використані Російською Федерацією на початку війни проти України при потуранні слабким місцевим органам влади, які виявилися нездатними організувати опір, а деякі представники місцевого самоврядування пішли на пряме співробітництво з агресором. Таким чином, система із домінуючим Центром та залежними фінансово й організаційно регіонами не сприяла вирішенню жодної з існуючих в Україні проблем.

Старт нового етапу реформи децентралізації відображено у Плані заходів

Уряду з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019-2021 рр., що було ухвалено 23 січня 2019 р. Ключовим завданням цього етапу є затвердження нової територіальної основи для діяльності органів влади на рівні громад шляхом фіналізації процесу добровільного об'єднання громад [1, с. 3].

У процесі імплементації реформи децентралізації виникають певні проблеми, які можуть стати на заваді досягненню її стратегічних цілей. До них належать:

1. Зволікання із впровадження змін до Конституції, необхідних для повноцінного втілення Концепції реформування місцевого самоврядування. Такі зміни мають передбачати для об'єднаних територіальних громад формування нового базового рівня адмінтерустрою та надати підґрунтя для трансформації районного рівня влади. Нині невизначеність нової компетенції районів призводить до спротиву децентралізації, труднощів розподілу послуг між ОТГ та органами місцевого самоврядування, що продовжують підпорядковуватися району.

2. Слабка координація дій між учасниками процесу децентралізації на рівні громад, регіонів, центральними і субнаціональними органами влади. Основний стратегічний документ у сфері регіональної політики – Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року, який наразі не формує зв'язку між регіональним розвитком та децентралізацією. Таким чином прискорюється утворення суттєвих ризики дезорганізації та дезінтеграції економічного і соціального простору.

3. Бракує правового підґрунтя розподілу функцій та відповідальності у секторах, які мають багаторівневе представлення, що в умовах секторальної децентралізації ускладнює їх оперативне управління та стратегічне планування та розвиток.

4. Нормативно-правова розробленість її у сфері бюджетних відносин. Проблема полягає у практичній залежності місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету, що призводить до формування ризику фінансової ненадійності ОТГ як економічних контрагентів.

5. Побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, що неможливо реалізувати без внесення відповідних змін до Конституції України. Зважаючи на це, Президентом України 01.07.2015 р. до Верховної Ради України як невідкладний було внесено законопроект «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» № 2217а. Проте після попереднього схвалення 31.08.2015 р., процес його розгляду парламентом фактично поставлено «на паузу» [1, с. 9-11].

Окрім існуючих проблем реформи децентралізації, виникають певні недоліки у процесі її формування.

Ці ризики можна згрупувати так:

1. Децентралізація може посилити міжрегіональні диспропорції, оскільки більш багаті регіони зможуть задовольнити більше суспільних та комунальних потреб населення, а бідні регіони не зможуть у повному обсязі задовольнити потреби жителів своєї місцевості, що породжує нерівність між адміністративно-територіальними одиницями.

2. Існує збільшення ймовірності того, що виконання делегованих державних функцій може стати менш скоординованим як по горизонталі (між адміністративно-територіальними одиницями), так і по вертикалі (між рівнями управління).

3. Загроза виникнення протиріччя та конфлікту між центром та регіонами, пов'язана із намаганням центру зберегти владні повноваження. Низький рівень свідомості, культури та обізнаності членів громадянського суспільства щодо управління може спричинити неефективне витрачання коштів місцевих бюджетів та корупцію на нижчому рівні влади, та матиме вкрай негативні наслідки для розвитку не лише територіальної одиниці, але й держави загалом.

4. Неконтрольоване здійснення місцевими органами влади запозичень, особливо іноземних, що може погіршити макроекономічне становище всієї країни. Отримання іноземних позик може спричинити зловживання державним гарантуванням погашення боргів, що створює ситуацію, коли місцева влада не зацікавлена в ефективному використанні позичкових коштів.

5. Здійснення видатків місцевою владою на соціальні програми, нехтуючи капітальними видатками з метою збільшення свого електорату. У результаті цього у довгостроковій перспективі це може спричинити економічний спад та стагнацію, але оскільки місцеві органи влади обираються на короткий період, то вони не зважають на такі наслідки.

6. Ускладнюється процес узгодження потреб адміністративно-територіальних одиниць із макроекономічними цілями розвитку держави.

7. Децентралізація ускладнює прийняття рішень макроекономічного характеру, особливо, якщо ці рішення спрямовані на підвищення податків та скорочення соціальних програм. Особливо це питання загострюється в період економічних криз, коли рішення потрібно приймати швидко і вони не отримують підтримки у населення, оскільки обмежують доступні їм суспільні блага [2, с. 79-80].

Отже, такі проблеми, як: зволікання із впровадження змін до Конституції; слабка координація дій між учасниками децентралізації, та недоліки: посилення конкуренції між регіонами; послаблення впливу держави на макроекономічні процеси, гальмують процес децентралізації. Запорукою подальших успіхів децентралізації в Україні має стати широка інформаційна кампанія, спрямована на роз'яснення суті реформи і пропагування її позитивних досягнень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. Авт.: Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. та ін. Національний інститут стратегічних досліджень. – К.: 2019. – 115 с.

2. Заклекта-Берестовенко О. Проблема децентралізації бюджетних повноважень в теорії і практиці / Олена Заклекта-Берестовенко, Анна Іванова / Вісник ТНЕУ. – № 4. – 2015. – С. 74-83.

СЕКЦІЯ 3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТ ТА МЕХАНІЗМИ СПІВПРАЦІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Боднарчук У.О., група УФП-31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів

Науковий керівник – д. е. н., проф., **К.В. Васьківська**

ДЕРЖАВНО ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Державно-приватне партнерство (скорочено ДПП) ґрунтується на довгостроковому договорі співробітництва між державою та приватними компаніями. Воно спрямоване на фінансування, реалізацію та керування державними об'єктами та послугами, які традиційно задовольняються державою та її владними органами.

Відповідно до законодавства України, сфери функціонування державно-приватного партнерства є: виявлення родовищ корисних копалин та їх добування; виробництво, розподіл, транспортування тепла та природного газу; будівництво доріг, автотрас, залізничного сполучення, морських та річкових портів тощо та їхньої інфраструктури; очищення та розподіл води; охорона здоров'я; туризм, відпочинок, рекреація, культура, спорт; машинобудування; підтримка функціонування зрошувальних та осушувальних систем; поводження з відходами (за виключенням збирання та транспортування); виробництво, розподілення та надання електроенергії; керування нерухомістю; надання послуг соціального характеру, управління установами, що відносяться до соціальної сфери; створення та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво чи повна перебудова житлових будинків, які зазнали пошкоджень під час бойових дій на території АТО; надання тимчасових будинків для проживання внутрішньо переміщеним особам; надання послуг в сфері освіти та охорони здоров'я населення; управління архітектурними пам'ятками та культурною спадщиною.

Основними вигодами ДПП є фінансові переваги для державних органів влади та органів місцевого самоврядування, соціально-економічні переваги для територіальних громад та політичні переваги. Крім того, деякі проекти, які є рентабельними, можуть слугувати джерелом фінансових ресурсів завдяки розподілу одержаного прибутку між приватними партнерами та державними органами влади. Тобто проект не створюватиме бюджетного тягаря, а отримані фінансові ресурси можуть використовуватися на такі цілі як охорона здоров'я, освіта чи інші соціальні проекти.

Однак, варто враховувати певну недосконалість законодавства та обмежені можливості місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого

самоврядування щодо спільного фінансування проектів ДПП. Ефективне впровадження проектів повинно включати такі вимоги: проект повинен мати позитивний соціально-економічний ефект для громади (зменшувати фіскальний вплив на місцевий бюджет; може певною мірою спільно фінансуватися зі сторони органів місцевого самоврядування); проект повинен мати нормальні та прийнятні фінансові показники; відсутність великих бар'єрів для входу приватного партнера на ринок; строк реалізації проекту не повинен перевищувати 2-3 роки та інше.[1]

В Україні соціальна сфера, зокрема освіта, культура, наука та охорона здоров'я, знаходяться під постійною увагою з боку держави. Заохочування розвитку механізмів та методів ДПП спрямоване на вирішення проблем у цій сфері, а саме:

- незадовільний рівень надання соціальних послуг;
- недостатній рівень доступності населення до соціальних послуг.

Варто зауважити, що український досвід впровадження ДПП є досить обмеженим, оскільки наявна практика більшою мірою спрямовується саме на договори щодо інвестування. До прикладу, приватний забудовник в якості додаткової винагороди за можливість будувати власні об'єкти комерційної нерухомості може взяти на себе зобов'язання збудувати, модернізувати або ж реконструювати певні соціальні об'єкти, які належать чи належатимуть державним органам влади чи органам місцевого самоврядування. Але така практика є ефективно переважно в великих містах, де інвестор може швидко окупити свої затрати завдяки реалізації чи введення в експлуатацію своєї комерційної нерухомості. У випадку застосування такої практики в невеликих населених пунктах чи у містах з невисокою діловою активністю дана модель має обмежені можливості та переважно не спрацьовує.

Законодавство України об'єктами такого партнерства визначає: об'єкти охорони здоров'я, освіти, культури, спорту, об'єкти відпочинку та туризму або ж інші об'єкти соціального спрямування. Ще однією характеристикою домовленосте ДПП в соціальній сфері є гарантування встановленого мінімуму соціальних послуг населенню. Важливим питанням є кредитування соціальних проектів, які є потребують значних фінансових та капітальних вкладень. Вирішенням даної проблеми може стати надання державній фінансовій установі можливості заохочувати інвесторів, надавати різноманітні консультаційні та інші послуги.[2]

Відповідно до доповіді Марини Лазебної, Міністра соціальної політики, ринок надання соціальних послуг приватними надавачами зараз перебуває переважно в тіні, тому потрібно створювати умови для його прозорості, забезпечувати достовірність інформації про нього для споживачів, адже така практика є корисною для розвитку держави. Основою метою повинно бути забезпечення регулювання ринку, адже він має значний вплив на добробут та життя людей. Держава повинна підтримувати розвиток державно-приватного партнерства в соціальній сфері, зокрема допомагати добросовісним надавачам соціальних послуг.[3]

Отже, на сьогодні в Україні розвивається практика державно-приватного партнерства, на яку покладаються значні надії. Ефективне використання ДПП дає значний стимул для підвищення якості соціальної сфери в державі, покращення рівня надання послуг та інше. Крім того, розвиток даної практики сприятиме залученню інвестицій за умови дотримання рівноваги між державним та приватним секторами. Тому важливим є пошук двома сторонами партнерства власних інтересів, які необхідні для впровадження соціально важливих проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки та впровадження інвестиційних проектів. URL: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf.
2. Александрова М. М., Довгалюк В. В. Державно-приватне партнерство в соціальній сфері. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 8. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1480> (дата звернення: 16.05.2021). DOI: 10.32702/2307-2156-2019.8.23
3. Мінсоцполітики виступає за державно-приватне партнерство на ринку соціальних послуг. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/19609.html>.

Вовк В.В., група УФП-31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. н. держ. упр., доц.,
О.А. Решота

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ПОДАЛЬШІ ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Участь громадськості в діяльності органів влади є ефективною тільки в тому випадку, якщо виражені громадянами потреби починають вирішуватися з їхнім залученням у процес прийняття управлінських рішень. При цьому, головними умовами є готовність владних органів до співпраці з суспільством та існування якісних інститутів громадянського суспільства, що виражають інтереси останніх.

В процесі аналізу питання комунікативних взаємозв'язків між органами публічної влади та органами громадянського суспільства варто звернути увагу на рейтинги, різноманітні показники та індекси, що відображають стан справ в даній сфері. Так, згідно з рейтингами впливових міжнародних організацій, показники розвитку громадянського суспільства в Україні за останні роки характеризуються певною позитивною динамікою.

В Україні основними інструментами комунікацій органів публічної влади та суспільством є телебачення, Інтернет та різноманітні соціальні мережі. Найбільшу аудиторію мають приватні телеканали. Проаналізувавши зібрані дані соціологічних компаній України, можна дійти висновку, що населення відчуває стійку недовіру до державних органів влади та до багатьох державних інститутів [1].

Також варто узагальнити експертні оцінки реалізації Національної стратегії та охарактеризувати основні проблеми, а саме:

- недостатня ефективність інструментів для узгодження дій ВРУ та органів влади на місцях щодо впровадження загальнодержавної політики сприяння розвитку громадянського суспільства;
- нечітке розподілення меж відповідальності виконавчих органів влади щодо реалізації Національної стратегії та ефективне виконання покладених завдань;
- неточність в формулюванні завдань, відсутність критеріїв щодо оцінювання виконаних завдань, неоднакові практики звітування в регіонах.[2]

На сьогодні вже сформульовано конкретні напрямки вирішення наявних проблем. В Україні останніми роками посилено створюється нормативно-правове забезпечення, що стимулює розширення функціональних можливостей інститутів громадянського суспільства. На рівні законодавства покращуються умови впливу інститутів громадянського суспільства на діяльність державних органів влади, в тому числі з допомогою засобів громадського контролю [3].

Варто зауважити, що комунікативні підходи, які використовують органи публічної влади, вимагають певної зміни в ставленні до них, а також активізації участі у співпраці всіх учасників управлінського процесу. Найкращою моделлю формування механізмів взаємодії владних органів та суспільства може стати модель «партнерство та діалог». Однак, для ефективної її реалізації на практиці необхідно провести такі заходи:

- регламентувати проведення стратегічного планування комунікацій (зокрема, проведення аналізу комунікативної цінності дій);
- створити чітку та ефективну систему каналів комунікації для взаємного обміну інформацією та активізації співпраці суб'єктів комунікації;
- забезпечити реалізацію обґрунтованої та відкритої інформаційної політики та створення розвиненої інформаційної структури державних органів влади;
- провести модернізацію системи неперервного зв'язку між осередками прийняття державних управлінських рішень та інститутами громадянського суспільства;
- посилити практику публічної звітності органів публічної влади щодо суспільно значущих питань;
- впровадити контроль за якістю комунікацій з допомогою системи зворотного зв'язку та результативного діалогу на будь-якому рівні комунікації;

- запровадити застосування новітніх технологій public relations, різноманітних маркетингових комунікацій для удосконалення інформаційного простору.

Але існує ще одна важлива вимога для забезпечення результативності комунікативних зв'язків між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства. Тільки у випадку наявності в обох сторін діалогу високої правової культури та ініціативності відбувається удосконалення якості правотворчості і реалізації норм права, обмеження свавілля влади, формування правильної регламентації діяльності органів влади при виконанні ними своїх завдань і функцій. За таких умов створюється спроможна держава з розвиненим громадянським суспільством.[4]

Отже, комунікативні зв'язки органів державної влади та інститутів громадянського суспільства відіграють значну роль в загальнодержавному та регіональному процесах розвитку. Якісна взаємодія сприяє покращенню соціального клімату та допомагає ефективніше реалізовувати заплановані реформи. Однак, в Україні існує низка проблем в даному напрямку, які можна в перспективі вирішити запровадивши якісні канали комунікації та зворотного зв'язку з суспільством. При цьому варто дотримуватися таких принципів як законність, прозорість, відкритість, орієнтованість на добробут населення тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карпенко О. О., Миронова О. В. Проблеми комунікації влади і суспільства як виклик для держави. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 1. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1944> (дата звернення: 13.05.2021). DOI: 10.32702/2307-2156-2021.1.2
2. Пеліванова Н. І. Нові формати взаємодії органів державної влади та громадянського суспільства у підготовці Національної стратегії розвитку громадянського суспільства. Нац. ін-т стратег. дослідж. 6 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/strategiya-rozvytku-gromadyanskogo-suspilstva.pdf>.
3. Міжсекторальні взаємодії як основа публічного управління : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2018. – 224 с.
4. Антонова Л. В., Штиршов О. М. Комунікативні технології в процесі взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 6. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1899> (дата звернення: 13.05.2021). DOI: 10.32702/2307-2156-2020.6.1

Івасик І.Я., гр. УФП-11с
студентка ЛНУ
імені Івана Франка
Керівник: доцент, к.е.н.,
Маліновська О.Я.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвинуті демократичні держави базуються на принципах законності, забезпеченні та виконанні прав і свобод людини і громадянина, відповідно до цього виникає питання соціальної відповідальності держави та, бізнесу зокрема. Адже, даний принцип регулює суспільне життя, а отже, виникає потреба у розумінні наслідків власних дій керівників підприємств, чи бездіяльності, у узгодженні потреб бізнесу із загальними та суспільними потребами, що буде сприяти позитивному розвитку суспільства в цілому.

Стержневим принципом підприємницької етики є основи соціальної відповідальності бізнесу. У міжнародній практиці ведення бізнесу, існує думка, що завдяки принципу соціальної відповідальності простежується зміцнення іміджу та репутації компанії, що у свою чергу сприяє довірі з боку клієнтів, та з боку працівників компанії.

Окреслення та визначення поняття «соціальної відповідальності» відображається у працях таких науковців, як Мілтона Фрідмана, Джеремі Муна, Пітера Друкера, Томаса Бредгарда, Філіпа Котлера та інших [1].

Отже, соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, що набула поширення у 1970-ті роки, та передбачає відповідальність бізнес організацій за безпосередній вплив їхньої діяльності чи бездіяльності на суспільство, навколишнє середовище, заснована на добровільній практиці ведення бізнесу, виробництво товарів та послуг з врахуванням соціальних та екологічних наслідків, а також включає взаємодію із зацікавленими сторонами.

За визначенням світової Економічної ради з питань стабільного розвитку соціальна відповідальність бізнесу передбачає: «постійно діючу вимогу до бізнесу діяти в межах етичних норм та забезпечувати економічне зростання, у тому числі шляхом покращання стандартів життя працівників та їх сімей тією самою мірою, що і покращання життєвих стандартів для мешканців свого регіону та суспільства загалом» [2].

В Україні, соціальна відповідальність бізнесу утвердилася у 2005 році, коли у Києві було підписано Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу, який визначив основні принципи та завдання бізнесу відповідно до цієї концепції. Було оголошено про початок всеукраїнського руху – відомого як Форум соціальної відповідальності бізнесу в Україні [3]. Вже у грудні 2011 року на XIII з'їзді УСПП Координаційною радою у складі представників Глобального договору ООН в Україні та Центру розвитку КСВ, численних ділових організацій та

асоціацій підписано концепцію Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Відповідно до цього документа, термін «соціальна відповідальність» – це відповідальність бізнес-організацій за вплив їхніх рішень, дій чи бездіяльності на суспільство, навколишнє середовище шляхом прозорості та етичної поведінки, яка у свою чергу :

- сприяє цілям сталого розвитку та добробуту суспільства;
- включає інтереси та очікування заінтересованих сторін;
- відповідає нормам чинного законодавства та міжнародним договорам;
- є інтегрованою в діяльність організації і практикується в практиці ведення бізнесу.

На даному етапі розвитку нашої держави, бізнесові структури в Україні не повною мірою усвідомлюють свою роль та відповідальність в соціальному розвитку держави, а також свої стратегічні цілі, відповідно виникає потреба у співпраці із державними та недержавними установами щодо вирішення соціальних проблем на різних рівнях. Зараз, така співпраця у сфері партнерства бізнесу, держави та громадськості є недостатньо досконалою, але тим не менше дає певні позитивні результати. Варто зазначити, що великі ланки бізнес структур дедалі більше починають приділяти увагу на репутацію та імідж бізнесу, впізнаваність бренду, лояльність персоналу, довіру з боку клієнтів [4].

Якщо звернути увагу на міжнародну практику, то у більшості країн ЄС розроблені та функціонують державні програми підтримки і стимулювання соціальної відповідальності бізнесу, до яких держава долучає компанії приватного і державного секторів до спільного виконання соціально важливих завдань, стимулює бізнес до соціально відповідальної діяльності . Відповідно до європейської практики, соціальна відповідальність бізнесу поширюється на сім напрямів, таких як: дотримання прав людини; дотримання вимог законодавства; ділова та корпоративна етика; захист навколишнього природного середовища; співпраця із заінтересованими сторонами: співробітниками, споживачами, акціонерами, громадою, іншими суб'єктами господарювання; дотримання міжнародних норм поведінки; прозорість та підзвітність.

Підходи до вирішення проблем формування соціальної відповідальності бізнесу зводяться до необхідності співпраці всіх зацікавлених сторін: держави, бізнесу і суспільства в цілому. Здебільшого довіра споживачів до підприємств, що проголошують себе соціально відповідальними, на даний час знаходиться на дуже низькому рівні, що є небезпричинним наслідком. Необхідність діяльності підприємств саме на засадах соціальної відповідальності бізнесу не викликає сумнівів, але економічний і соціальний розвиток залежать від зрілості етики і моралі не тільки бізнес-структур, а й суспільства загалом [5].

На думку експертів, в Україні починає утверджуватися роль держави в просуванні соціальної відповідальності бізнесу.

А отже, з боку держави окрім прийняття належної законодавчої бази, необхідно також:

- здійснювати регулярний контроль за дотриманням усіма суб'єктами господарювання поставлених зобов'язань, наведених у національному законодавстві;
- державним структурам усіх рівнів необхідно відмовитися від методів як прямого, так і опосередкованого примушення бізнесу виконувати соціальні зобов'язання понад законодавчо визначеного рівня;
- сприяти формуванню сприятливої громадської думки щодо вітчизняного бізнесу та його ролі у соціальному та економічному розвитку держави.

Необхідно зазначити, що не менш важливі завдання стоять перед кожним членом суспільства зокрема, такі які насамперед потребують усвідомлення того, що соціальна захищеність кожного залежить не тільки від особистих можливостей але й, насамперед, в особистій участі у формуванні суспільства, держави, бізнесу, впливу на навколишнє середовище. Керівники підприємств повинні більш відповідально відноситися до побудови механізму соціальної відповідальності у власних бізнес структурах.

Список використаних джерел

1. Культура й етика в публічному адмініструванні: наук. розробка / С.М. Серьогін, О.В. Антонова, І.І. Хожило та ін. – К. : НАДУ, 2010. – С. 18.
2. Шаповал В.М. Розвиток соціальної відповідальності бізнесу в Україні та необхідність її державної підтримки / В.М. Шаповал // Modern trends in scientific thought development: materials digest of the 2nd International Scientific Conference (January 31 – February 14, 2011, Kiev, London). Economic science / All-Ukrainian Academic Union of specialist for professional assessment of scientific research and pedagogical activity; Organizing Committee : V. Zhitnigor (chairman), I. Kypreichyk, A. Tim, G. Georgiou, S. Serdechny, L. Staker – Odessa : InPress, 2011. – P. 243–246.
3. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року URL : http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201310_strategiya_spriyannya_rozvitku_u_svb_v_ukrayini_spilnota_svb.pdf
4. Головінов О.М. Соціальна відповідальність бізнесу: українські реалії і проблеми / О.М. Головінов // Економічний вісник Донбасу. – 2014. – № 2(36). – С. 187–192.
5. Сапожник Г. Етика бізнесу як соціоморальна праксеологія / Г. Сапожник // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць / Гол. ред. В.В. Лях. – К. : Український центр духовної культури, 2005. – Вип. 49. – С. 153–162.

Кормило М.Р., гр. УФП-11с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. е. н. ., доц.
Маліновська О. Я.

КОМУНІКАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ РАД З ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Сучасні тенденції та інтенсивність розвитку суспільства створюють нові передумови для налагодження комунікації між органами влади та громадськими радами, задля конструктивного діалогу і порозуміння.

Налагодження відносин стає одним із найважливіших підходів у діяльності інституцій на шляху досягнення спільних цілей, запорукою важливих змін у громадах і суспільстві загалом.

Неохідно зазначити Громадська рада - це консультативно-дорадчий орган, який працює при органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування з метою здійснення координації заходів, пов'язаних із забезпеченням проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. У своїй діяльності керується Конституцією України та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, Порядком проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, рішеннями органу виконавчої влади, при якому вона утворена, а також цим Положенням. Основними завданнями громадської ради є:

- сприяння реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами;
- забезпечення врахування громадської думки у процесі підготовки та організації виконання рішень центральних і місцевих органів виконавчої влади.

До складу громадської ради входять представники різних громадських організацій, професійних спілок та інших об'єднань громадян, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації. [1]

Комунікації в процесі функціонування органів державної влади відіграють важливу роль у прийнятті управлінських рішень, які в свою чергу впливають на рівень життя громадян. Ефективність даних рішень залежить від багатьох факторів, зокрема від розуміння причин та рівня схвалення населенням обраних методів, що використовуватимуться для розв'язання певних проблем або виконання поставлених задач. Адже важко впроваджувати будь-які проекти та програми розвитку, якщо нема чіткого розуміння того, до яких кінцевих результатів приведе прийняте рішення, а також чи дотримано баланс інтересів усіх зацікавлених сторін. Саме тому сьогодні думка громадян є важливим інструментом впливу на діяльність органів влади та на визначення вектору розвитку країни, яка позиціонує себе як правова та демократична.

Основними принципами ефективної взаємодії між органами влади та

громадською радою є: співпраця, відкритість у діяльності, взаємовідповідальність, соціальне партнерство. Формами співпраці є проведення консультацій з громадськістю, а саме публічне громадське обговорення (безпосередня форма) та вивчення громадської думки (опосередкована форма), аналіз проектів рішень та підготовка рекомендацій громадської влади органу виконавчої влади.

Публічне громадське обговорення передбачає організацію і проведення таких заходів:

- конференцій;
- форумів;
- громадських слухань;
- засідань за круглим столом;
- зборів та зустрічей із громадськістю;
- теле-, радіодебатів, Інтернет-конференцій;
- електронних консультацій. [2]

Як приклад можна навести співпрацю Львівської обласної державної адміністрації з громадською радою при ній, що є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Законом України встановлено, що склад ради не має перевищувати 35 чоловік. Проте станом на 2019-2021 рік склад у кількості 279 осіб був затверджений розпорядженням ЛОДА .

Відповідно до Положення про Громадську раду основним завданням громадської ради при Львівській обласній державній адміністрації є участь в управлінні державними справами шляхом залучення представників зацікавлених сторін до проведення консультацій з громадськістю, підготовки експертних пропозицій, висновків, аналітичних матеріалів та проведення громадського моніторингу за діяльністю облдержадміністрації.

Взаємодія здійснюється за допомогою громадських слухань, публічних консультацій. Обраний склад ділять на комісії, які працюють у сферах, де є компетентні. Вони напрацьовують та узагальнюють пропозиції для подання їх у профільні структури відповідно до сфери впливу(департаменти та управління облдержадміністрації). [3]

Важливим елементом у системі взаємодії органів державної влади та громадськості є громадські ради, які, виступаючи своєю платформою комунікаційної взаємодії, є потужним інструментом залучення громадян до участі в управлінні державою та демократичного розвитку країни в цілому.

А отже, Громадські ради спроможні і повинні стати ефективним «містком» між інститутами влади та населенням за умови активної громадянської позиції та відповідального ставлення до виконання взятих на себе обов'язків і повноважень усіма учасниками комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Урядовий портал. URL. <https://www.kmu.gov.ua/npas/243788058> (дата звернення 15.05.2021 р.)

2. Ефективна організація роботи громадської ради: метод. рек. / А. В. Волошина, М. В. Лациба ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К. : Агентство “Україна”, 2011. – 76 с
3. Громадська рада при Львівській обласній державній адміністрації. URL. <https://cutt.ly/wbCkoar> (дата звернення 15.05.2021 р.)

Корпан А.В., гр. УФП-31с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник – д. е. н., доц., **Г.О. Комарницька**

СИСТЕМА «МУНІЦИПАЛЬНА НЯНЯ» ЯК ФОРМА СПІВПРАЦІ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ

Під поняттям муніципальна няня слід розуміти будь-яку фізичну особу-підприємця або ж юридичну особу, яка надає послуги щодо догляду за дітьми, крім державних чи комунальних дошкільних закладів та батьків дитини. З даною особою укладається договір з догляду за дитиною, яка ще не досягла 3-х років. Дана послуга відшкодовується щомісячно завдяки адресній компенсаційній виплаті одному з батьків чи особі, яка їх заміняє, опікуну дитини до 3-х років за догляд за дитиною протягом місяця.

Компенсація послуги «муніципальна няня» надається отримувачу цієї послуги в розмірі прожиткового мінімуму. Однак, у випадку догляду за дитиною з інвалідністю компенсація виплачується у двократному розмірі прожиткового мінімуму на дітей віком до шести років, устанавленого на 1 січня відповідного року, за кожен дитину, яку доглядає муніципальна няня, але не більше ніж вартість послуги «муніципальна няня», сплаченої батьками. Дана компенсація не надається батькам, які є батьками-вихователями дитячих будинків сімейного типу, прийомними батьками, якщо вони вже отримують фінансове забезпечення згідно з законодавством, отримувачам послуги «муніципальна няня», які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3-х років.

Починаючи з 2 жовтня 2020 року вступила в дію постанова КМУ від 30.09.2020 № 897, якою внесено зміни до Порядку відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня», а саме:

- компенсація встановлюється в межах сплаченої батьками «муніципальній няні» вартості послуги з догляду;
- окреслено максимальну кількість дітей, за якими одночасно може доглядати фізична особа-підприємець або ж юридична особа (муніципальна няня, яка є фізичною особою-підприємцем, може здійснювати догляд одночасно не більше ніж за 3-ма дітьми, крім випадку догляду за дітьми з багатодітної сім'ї);

- муніципальна няня, яка є юридичною особою, може забезпечувати здійснення догляду одночасно не більше ніж за десятьма дітьми з різних сімей за адресою, визначеною «муніципальною нянею».[1]

Найняти муніципальну няню та укласти з нею договір про здійснення догляду за дитиною до 3-х років може один із батьків або опікунів дитини до 3-х років. Потрібно тільки обрати няню, підписати з нею офіційний договір, який не потребує нотаріального завірення, і подати документи у найближчий орган соціального захисту населення. Крім заяви про надання допомоги, потрібно додати копію договору з нянею, свідоцтво про народження дитини, копію сторінок паспорту матері або батька, підтверджуючі документи про оплату послуги няні (виписка з банківського рахунку, розрахункова квитанція тощо).[2]

При цьому, перед отримувачем послуги «муніципальна няня» ставляться певні вимоги, а саме:

1. До 5 числа місяця, наступного за місяцем, в якому надано послугу з догляду за дитиною до 3-х років, подати в письмовій або електронній формі чи в будь-який інший зручний спосіб (зокрема, з використанням сканованих копій) місцевому структурному підрозділу з питань соцзахисту громадян документи, що підтверджують витрати на оплату муніципальній няні вартості послуги «муніципальна няня».

2. Протягом одного робочого дня інформувати про розірвання договору, продовження строку його дії або про інші обставини, що можуть вплинути на надання муніципальною нянею послуги «муніципальна няня».

Одержання отримувачами послуги "муніципальна няня" інших видів допомог не впливає на призначення та виплату компенсації послуги «муніципальна няня». Компенсація послуги «муніципальна няня» не враховується під час обрахування загального доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги, що надаються згідно з законодавством.[3]

Призначення та виплата грошової компенсації здійснюється структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад.

Отримувачу послуги «муніципальна няня» може бути відмовлено у призначенні компенсації послуги «муніципальна няня» в разі подання неповного пакета документів, відсутності інформації про муніципальну няню в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань або викладення недостовірної інформації в договорі про здійснення догляду за дитиною до трьох років.

Підставою для відмови у призначенні або для припинення виплати компенсації послуги «муніципальна няня» є також установлення факту порушення, а саме:

- муніципальною нянею – вимог, передбачених абзацами третім, четвертим пункту 4 Порядку відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня»;

• отримувачем послуги «муніципальна няня» – вимог, передбачених абзацами другим, третім пункту 5 Порядку відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня».[4]

Отже, система «муніципальна няня» передбачає відшкодування вартості послуг з догляду за дитиною. Таке відшкодування є щомісячним і встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для дітей віком до шести років. Також законодавством регулюється право отримання відшкодування, визначаються особи, яке мають таке право, встановлюються обов'язки для отримувача даної послуги тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. "Муніципальна няня" та компенсація за послугу – URL: [https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/"Муниципальная няня" та компенсація за послугу#.D0.92.D0.B8.D0.BC.D0.BE.D0.B3.D0.B8.D0.B4.D0.BE.22.D0.BC.D1.83.D0.BD.D1.96.D1.86.D0.B8.D0.BF.D0.B0.D0.BB.D1.8C.D0.BD.D0.BE.D1.97.D0.BD.D1.8F.D0.BD.D1.96.22](https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/).

2. П'ять популярних запитань про урядовий проект «Муніципальна няня» // Паралель медіа. – 2019. – URL: <http://paralel-media.com.ua/p81051.html>.

3. Постанова «Про внесення змін до Порядку відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років “муніципальна няня”» // Кабінет Міністрів України. – 2020. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2020-п#Text>.

4. Міністерство соціальної політики України. Обговорення проектів нормативно-правових актів - Міністерство соціальної політики України. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/projects/595/>.

Мандрик А., гр. УФП–41с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. н. держ. упр. доц.
О.А. Решота

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Взаємодія органів державного управління з громадськістю є необхідною умовою їх ефективної та прозорої діяльності. Згідно даних сучасної світової практики, варто наголосити на тому, що лише при постійній взаємодії органів публічної влади з громадськістю вони можуть якісно виконувати свої обов'язки.

Громадянське суспільство існує там і тоді, де економічно та політично вільні індивіди беруть участь у державній діяльності та забезпечують свої інтереси шляхом самоорганізації. Таким чином, самоорганізація на різних рівнях суспільного життя й становить сутність громадянського суспільства як системи перш за все горизонтальних зв'язків.

Неодмінними складовими стабільності взаємовідносин влади та інститутів громадянського суспільства є досконалість нормативно-правової бази, відкритість та прозорість діяльності владних структур, врахування громадської думки при застосуванні нових форм і технологій роботи з громадськістю, залучення громадян до участі в реалізації муніципальних і регіональних соціальних програм.

Практика управління в умовах демократизації суспільного життя і становлення ринкової економіки свідчить про неефективність традиційних організаційно-управлінських засобів і заходів та про необхідність пошуку нових шляхів вирішення питань управління і форм урядування, що відповідають складності сучасних проблем та потребам часу. Урядування можна розглядати як застосування економічної, політичної та адміністративної влади для успішного ведення справ країни на всіх рівнях. Воно включає механізми, процедури та інституції, через які окремі громадяни та певні групи громадян доводять і висловлюють свої інтереси, здійснюють свої юридичні права, виконують свої зобов'язання і врегульовують суперечності.

Характер взаємостосунків між представниками влади й громадянами може бути різним. Влада припускає не тільки власне владні взаємостосунки, керівництво й підкорення між представниками влади та громадянами. Це також довіра до владних структур, надія на захист, допомогу, підтримку в складних життєвих ситуаціях громадян по відношенню до влади й здатність влади (або її нездатність) відповідати цим очікуванням. Кредит довіри до влади залежить від характеру реальних взаємодій, які складаються між владою і громадянами[1-3].

Існує чотири основні моделі діалогу між владою і громадянами:

- перша модель передбачає використання владою традиційної стратегії взаємодії з громадянами "інформування згори – вниз". Вона ґрунтується на наданні останнім мінімуму інформації про перебіг процесу ухвалення політичних рішень та повністю заперечує їх суб'єктність в процесі формування політичного порядку денного. Фактично цей тип діалогу є монологом влади, який претендує винятково на схвальну оцінку з боку громадян;
- друга модель діалогу – "взаємодія, обмежена згори" – є стратегією обмеженого діалогу, коли влада формально вступає у соціальну взаємодію з суспільством й навіть погоджується приймати пропозиції від громадян, проте не реагує на них, а ухвалює рішення виключно на власний розсуд;
- третя модель – "взаємодія без зворотного зв'язку" – передбачає відкриту взаємодію між владою і громадянами, проте остаточний вибір пріоритетів залишається за владою, оскільки вона обирає стратегію взаємодії з громадянами за принципом "так,.. однак...".

- четверта модель – ”партнерського діалогу” – відповідає всім принципам функціонування демократії участі, оскільки формується на паритетній основі рівності прав, спільного володіння інформацією, коли пересічні громадяни є разом з владою суб’єктами політичного процесу, а їх пропозиції мають таку ж вагу, як і пропозиції влади [4;5].

Однією з найефективніших моделей формування політичної довіри в сучасному суспільстві є електронна демократія – сучасна форма політичної комунікації. Політична комунікація – це процес передавання політичної інформації, завдяки якій вона циркулює від однієї частини соціальної спільноти до іншої (горизонтальна комунікація) та між політичною і соціальною системами (вертикальна комунікація). Домінуючою є саме вертикальна комунікація, для якої характерною є проблема відсутності зворотного зв’язку. Ця вада властива майже всім представницьким формам правління, що перебувають на етапі становлення. Одним з можливих засобів подолання цього є впровадження до механізмів урядування принципів і процедур ”електронної демократії”.

Отже, саме публічне адміністрування забезпечує функціонування універсального організаційно-правового механізму виявлення, узгодження і реалізації суспільних потреб та інтересів на основі використання різних правових засобів, формування суб’єктивних прав та обов’язків учасників суспільних процесів, переведення їх зв’язків та взаємозалежностей у визначені правовідносини.

Створення сучасної, ефективної системи публічної влади є важливим чинником виходу українського суспільства з політичної кризи, що має забезпечити становлення України як правової та високорозвиненої європейської держави із соціальною стабільністю та демократичним врядуванням. Держава повинна змінити свою політику в усіх сферах суспільного життя, підтримати нові інститути громадянського суспільства, розвивати, зміцнювати їх і співпрацювати з ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бельська Т.В. Корупція як фактор негативного впливу на взаємовідносини органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства // Державне управління та місцеве самоврядування: Збірник наук. праць ДРІДУ НАДУ.– 2009.– Вип. 1. – С. 110–117.
2. Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2019 рік підготовлені департаментом з питань бюджетної політики // www.minfin.gov.ua.
3. Даль Р.А. Демократія та її критики / Пер. з англ. М. та О. Лупішко. – Харків: РАКаравелла, 2002. – 440 с.
4. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення : монографія / Олександр Радченко – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – 380 с.

5. Крутій О. Діалогова взаємодія органів державної влади та громадськості : [Монографія] / Олена Крутій. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2008 – 236 с

Маркевич А.-М. О., гр. УФП -31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник – к.е.н., доц. **Герасименко О. В.**

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Становлення ефективної взаємодії між організаціями громадянського суспільства та державними інституціями напряду залежить від якісних змін моделі державного управління в Україні, серед яких децентралізація, послаблення неефективних адміністративно-командних і суто регулятивних методів тощо [1, с.7]. Термін «громадська організація» трактується у Законі України «Про громадські організації» та визначається як «добровільне об'єднання осіб для здійснення і захисту прав і свобод, задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших суспільних інтересів»[2].

Правовою основою взаємодії громадських організацій з органами місцевого самоврядування у будь-якій демократичній країні є Конституція як основний закон держави, міжнародне законодавство належним чином ратифіковане та адаптоване в національному законодавстві та національне законодавство. Основною проблемою на шляху демократизації національного законодавства України є участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Європейська конвенція з прав людини [3] визначає, що держава повинна забезпечувати громадянам право брати участь в управлінні державними справами з метою створення демократичного та правового суспільства. Побудова розвиненої демократії, свободи та відповідальних взаємовідносин між владою та суспільством можливі лише за умов дієвого впливу механізмів стримування і противаг [4, с. 143-144].

Залучення громадян у процесі прийняття рішень дозволяє органам місцевого самоврядування застосовувати нові джерела ідей, інформації і ресурсів для розробки варіантів рішень, політики. Ключовими елементами успіху в залученні громадян у формування суспільної (місцевої) політики є: інформування громади, консультації з експертами, що представляють громадськість, участь громадськості у процесі прийняття рішень.

Найбільшою практичною проблемою є низький вплив громадських консультативно-дорадчих органів на ухвалення рішень. Великою мірою це зумовлено тим, що пропозиції громадських консультативно-дорадчих органів переважно мають рекомендаційний характер, і їх врахування чи неврахування

залежить від позиції керівництва місцевого органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування.

Попри наявність позитивних кроків влади щодо налагодження конструктивного діалогу із громадськими організаціями, на сьогодні можна говорити і про низку негативних тенденцій, що впливають на стан та якість такої взаємодії. Основними причинами, що стримують або гальмують взаємодію органів влади з громадськими організаціями є:

- низька активність та інертність ОГС, відсутність узгодженості та взаємодії між різними громадськими об'єднаннями;
- недосконалість нормативно-правових, законодавчих актів в частині повноважень органів місцевого самоврядування;
- недостатній рівень матеріального заохочення;
- формалізований характер і незначний ефект діяльності існуючих механізмів взаємодії влади та громадськості
- відсутність довіри до державної влади з боку громадськості
- активні та потужні громадські організації здебільшого зосереджуються на написанні проектів для отримання міжнародних грантів, а потім працюють над їх реалізацією і співпрацюють з владою в основному у цьому контексті
- надмірна політизованість та заангажованість громадських рухів
- самопіар деяких громадських організацій, їх лідерів та активістів на існуючих проблемах
- недостатня інформаційна відкритість органів державної влади
- низький рівень усвідомлення громадянами демократичних механізмів участі та самоорганізації у процесі вирішення місцевих проблем у цілому.

Комунікація влади і громадської організації має ситуативний характер і не спрямована на досягнення конкретного результату, що спричиняє певне розчарування і взаємні звинувачення у небажанні співпрацювати. Але твердження, що за умови впевненості громадян у врахуванні їх думки при прийнятті остаточного рішення посадовими особами органів місцевого самоврядування, участь громадськості стане ефективною, децю перебільшене. Одним з шляхів підвищення довіри членів територіальної громади до органів місцевого самоврядування є громадський контроль, або моніторинг (експертиза). Результати такого контролю, оприлюднені ЗМІ, сприяють підвищенню прозорості діяльності органів місцевого самоврядування, і населення довіряє їм більше, ніж плановим звітам. Як зазначає Хмара О., «громадська експертиза є способом підвищення прозорості дій влади; забезпеченням участі громадян в управлінні та розв'язку проблем, що зачіпають їхні інтереси; забезпеченням можливості громадян контролювати дії та рішення влади; активною участю громадян в ухваленні рішень з питань соціального та економічного розвитку на противагу пасивному споживанню їхніх результатів. Окрім того, громадський контроль фактично виступає додатковим експертним ресурсом для демократичної влади, яка хоче отримати зовнішню оцінку своєї діяльності» [5].

Надзвичайно важливим кроком у напрямі співпраці органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства після досить тривалого періоду

розробки та обговорення стало обговорення проекту Указу Президента України «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки»[6].

Молодіжні та дитячі громадські організації залучаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування до розроблення і обговорення проектів рішень з питань державної політики щодо дітей та молоді. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування – ініціатори розроблення державної цільової програми розміщують на своєму офіційному веб-сайті проекти концепцій державних цільових програм, які стосуються дітей та молоді, а також розглядають пропозиції до них від молодіжних та дитячих громадських організацій у порядку, визначеному законом. Також громадяни самостійно або через громадські організації можуть брати участь у консультаціях щодо формування та реалізації місцевої політики у певній сфері суспільного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. – Київ: Ваїте, 2016. – 280 с.

2. Про громадські організації: Закон України від 14.11.2008 № 3371 (Одержаний ВР України)– URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF2LN00A?an=3>

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 / Ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» від 17.07.1997 // Офіційний вісник України – 1998 г. – № 13 / № 32. – С. 270

4. Ковальчук И. В. Проблемы и перспективы реформы децентрализации в Украине на современном этапе /И. В. Ковальчук // Modern Science Moderní věda. – 2017. – С. 143-152

5. Хмара О. Громадська експертиза як додатковий ресурс демократичної влади. - URL:<http://www.gromada.lviv.ua/articles/2008/05/28/680.html>.

6. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки. –

URL:<https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/spriyannya-rozvitku-gromadyanskogo-suspilstva/nacionalna-strategiya-spriyannya-rozvitku-gromadyanskogo-suspilstva-v-ukrayini-na-2016-2020-roki>

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ДЕСТРУКЦІЇ ВЛАДИ ЯК ПРОБЛЕМА РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У демократичній правовій країні всі види допомоги для розвитку та підтримки громадянського суспільства здійснюються зверху вниз. Авторитарний порядок суспільного життя підтримується низкою норм і правил, які можуть компенсувати руйнування, кризу та занепад, допомогти усунути напруженість і конфлікти в суспільстві, забезпечити його стабільність і поступовий розвиток [1].

Чим розвиненіше громадянське суспільство, тим легше громадянам захищати власні інтереси, тим більше шансів реалізувати себе у всіх сферах суспільного життя, і тим менша небезпека узурпації політичної влади певними установами чи особами. Громадянське суспільство захищає матеріальну та духовну незалежність людства від держави, шукає цієї незалежної правової гарантії та захищає приватні та суспільні інтереси людей. Громадянське суспільство активно сприяє процесу політичної демократизації, а держава набуває ознак правової держави [2]. Таке суспільство формується на основі плюралізму, толерантності та поваги до прав і свобод особистості, воно може протистояти націоналістичним тенденціям держави та шукати найкращий спосіб реалізації державного управління. Відкрита конкуренція суспільних інтересів стимулює політичний процес, сприяє реалізації загальних соціальних інтересів і має можливість компенсувати деструктивний вплив уряду на розвиток громадянського суспільства.

Однак у розвитку громадянського суспільства існує багато проблем, серед яких політико-правові деструкції влади постають актуальними та надзвичайно важливими питаннями сучасної політики. У загальному розумінні політико-правові деструкції влади - це такі дії та політичні рішення (закріплені в нормативних актах), що призводять до придушення демократичного розвитку країни, формування інститутів громадянського суспільства та перешкоджає активній політичній діяльності участі громадян у житті держави, посягають на їх права і свободи, не дають можливості державі стати дійсно правовою, соціальною, такою, що турбується про інтереси своїх громадян і прагне поліпшення їхнього життя; уряд ігнорує певні соціальні проблеми в процесі вирішення деяких соціальних проблем та недопущення (обмеження через законодавство) громадськості до процесу ухвалення рішень до їх вирішення.

У сучасній політичній ситуації в Україні специфічними характеристиками державних функцій є те, що існує безліч різних і масштабних факторів, що перешкоджають консолідації суспільства та його політичної та ділової еліти. В

Україні діє низка рівносильних політико-економічних груп, кожна з яких намагається змінити ситуацію на свою користь. Якщо у демократичній країні з добре розвинутою партійною системою політична ініціатива народжується і піднімається знизу, тобто від громадян до інституцій, а політичні партії, природно, походять від громадських організацій і є організованою громадською думкою, яка об'єктивно відображає суспільні потреби і думки, на основі яких формуються передвиборні програми, то в сучасній українській політичній практиці, яка є продуктом олігархічної партійної системи, все відбувається навпаки.

Уряд, приватизований партійною олігархією, не може ефективно виконувати більшість функцій, притаманних державі. Представники державної влади та провідні політичні сили не змогли встановити чітких, зрозумілих громадян, близьких до їхніх прагнень і бажання встановити систему соціальних орієнтирів. Відсутність ідеології консенсусу та занепад принципів ідеологічного плюралізму і занепаду інституціоналізованої форми високоорганізованої системи соціального нагляду створила суперечності в суспільній свідомості і в багатьох випадках призвела до застою або навіть переривання духовної, політичної, економічної, соціальної, сімейної та сімейної сфер суспільства. Ідеологічний хаос сформував якусь хаотичну свідомість, яка сама поглинає та розчиняє змістовну, нормативну та ціннісну структуру.

Деструкція стала політичним прийомом, який уповільнює розвиток українського громадянського суспільства, соціальну нестабільність, формування суперечливих настанов в особистих думках, подвійних стандартів, посилює недовіру до влади та посилює когнітивний дисонанс, що призводить до соціального розладу, політичної пасивності та відсторонення громадян від політики.

Проблеми деструкції влади та розбудови громадянського суспільства є чи не найбільш характерними явищами українського життя. В основі сучасних проблем формування ефективного громадянського суспільства в Україні в умовах дії політико-правових деструкцій влади лежать такі чинники, як:

- відсутність зв'язку між ідеєю побудови демократичної України та успішною громадою в суспільній свідомості;
- недостатнє розуміння основних концепцій громадянського суспільства, таких як демократія, права людини та верховенство права, поділ влади, світська природна держава та повага прав меншин;
- неповна відповідність чинного законодавства про громадські організації, які не повністю відповідають європейським стандартам її організації та правовим принципам;
- недостатній захист конституційних прав, таких як свобода слова, друку, зборів та об'єднань;
- низький рівень соціального капіталу, необхідний для ефективного функціонування демократичних неурядових організацій;

•етнічні та релігійні відмінності, які заважають людям на місцевому рівні встановлювати ефективні зв'язки чи конфесії з представниками різних етнічних груп

Політичні сили постійно знаходяться в рівновазі між конструктивним та деструктивним і знаходяться на різних стадіях розвитку: зростання, занепад, криза та позбавлення від кризи, перехід до фази зростання, але на вищому рівні, здається, рухається по спіралі. Але це не означає, що природний перехід влади від конструктивної до деструктивної виключає можливість регулювання цього явища. Хоча подолати руйнування політичної влади принципово неможливо, можна зменшити тривалість кризи та усунути її негативні наслідки, прискорюючи трансформацію деструктивного етапу розвитку влади у конструктивний етап [3].

Тому для України актуальним є подолання політичного та правового руйнування влади, підвищення її ефективності та сприяння розвитку громадянського суспільства. Без розв'язання найболючіших проблем неможливо створити стабільну, юридично застосовну політичну систему, відновити довіру до уряду та завоювати підтримку людей.

Список літературних джерел

1. Суліма, Є. М. Глобальна влада як соціально-філософська проблема [Електронний ресурс] / Є. М. Суліма // Мультиверсум. Філософський альманах. – К. : Центр духов. культури, 2004. – № 42
2. Чувардинський, О. Г. Громадянське суспільство в Україні: становлення, функціонування, перспективи розвитку [Текст] : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / О. Г. Чувардинський ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2008. – С. 15.
3. Сахань, О. М. Деструкція політичної влади як об'єкт наукового дослідження [Текст] / О. М. Сахань // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Сер.: Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук. пр. – Х. : Право, 2009. – Вип. 1. – С. 212

Осико Л.М., гр. УФП–12с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. н. держ. упр. доц
О.А. Решота

ОБ'ЄДНАНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ЯК СПОСІБ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Після здобуття незалежності Україною у суспільстві все більш нагальною постає проблема щодо формування ефективного місцевого

самоврядування. Централізація вже давно не давала бажаних результатів, а суспільство все частіше наголошувало на її тотальній застарілості як такій. Суттєве недофінансування міст, районів та областей призвело до їхньої серйозної стагнації, а всі старання місцевих органів влади, громадських об'єднань та звичайних громадян задля виділення коштів навіть на звичайні ремонти автомобільних доріг, були по суті марними, адже тих сум, які передбачалися за державним бюджетом, часто не вистачало. А якщо враховувати високий рівень корупції в Україні, то ситуація стала настільки критичною, що коштів суттєво бракувало навіть на столицю, враховуючи, що даний регіон фінансувався найкраще у порівнянні з іншими регіонами країни. Тому реформа децентралізації, а саме створення об'єднаних територіальних громад, є хорошим вирішенням для цього достатньо болючого питання.

В Україні децентралізація розпочалась з 2014 року з прийняття Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та ще низки законів та змін. Так, цей процес дозволив формувати значний, ефективний та спроможний інститут місцевого самоврядування на базовому рівні – об'єднані територіальні громади.

Впровадження реформи дало суспільству поштовх до активного залучення громадян у життя громади. Добровільне об'єднання територіальних громад дозволило місцевому самоврядуванню отримати надзвичайно важливі відповідні повноваження та ресурси, що раніше були за містами обласного значення. Також це забезпечує збільшення ресурсної та фінансової бази громад та певним чином сприяє фінансовій децентралізації, що у свою чергу дозволяє ефективно розподіляти кошти на потреби громад, без залучення до цього державних обласних адміністрацій. До цього ще варто додати, що також на місцях у повному обсязі залишаються надходження від податків, адже раніше усі податки надходили до столиці. Все це сприяє суттєвому збільшенню місцевих бюджетів та є реальним інструментом впливу на досягнення результату та відповідальність за довіру громад.

Об'єднані територіальні громади, окрім зростання власних бюджетів внаслідок децентралізації, наділені й іншими інструментами забезпечення розвитку громад, серед таких є: здійснення зовнішніх позик, самостійне обрання установ з обслуговування коштів місцевих бюджетів відносно розвитку та власних надходжень бюджетних установ, децентралізація повноважень у сфері містобудування через надання громадам самостійно здійснювати містобудівну політику, також залучаючись до різних тендерів на будівництво, проектування, ремонт, а також реставрацію громадських просторів та іншої необхідної громаді інфраструктури [1].

Якщо ж говорити про іноземні практики децентралізації, то можемо навести приклад сусідньої Польщі. Варто зазначити, що на відміну від України, тут при об'єднанні територій не було ніякої добровільності, усі питання вирішувалися згори. Гміни (так називаються об'єднані територіальні громади в Польщі) отримали право самостійно приймати рішення з власних

питань, отримали власний бюджет та майно. Функція гмін така ж, як і в українських ОТГ – вирішення колективних проблем громадян та й загалом покращення рівня життя у межах громад. В країні активно діє система взаємодопомоги: гміни з більшими бюджетами сплачують податок до державного бюджету, котрий потім розподіляється між гмінами з меншими бюджетами. Така активна співпраця між регіонами в різних сферах діяльності неабияк полегшує життя громадянам, сприяючи зручності [2].

Таким чином, створення об'єднаних територіальних громад справді можна назвати новим етапом в розвитку місцевого самоврядування. В Україні ОТГ стали дієвим інструментом у рівномірному розвитку регіонів та залучення суспільства до життя власних громад або районів, що при ефективному управлінні відкриває надзвичайні можливості для розвитку власної області, району, міста чи села.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Реформа децентралізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
2. Польський досвід: спроможність гмін. Запорізький Центр розвитку місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/7060>

Пфістер Д. Г., студент групи УФПМ-12с
Львівський національний університет імені Івана Франка
факультет управління фінансами та бізнесу
Науковий керівник: професор кафедри публічного адміністрування
та управління бізнесом, д.е.н., проф. **Карпінський Б. А.**

СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Можливо стверджувати, що на сучасному етапі розвитку українського суспільства стратегічне планування є невід'ємним елементом муніципального менеджменту. Так, *стратегічне планування* – системний шлях до управління змінами і досягнення консенсусу в усій громаді, а також створення спільного бачення економічного майбутнього громади, творчий процес визначення проблем та погодження реалістичних цілей, завдань і стратегій, здійснення яких вирішить ці проблеми [1-2]. Окрім того, стратегічне планування є потужним інструментом об'єднання лідерів бізнесу та посадовців місцевої влади для створення публічно-приватних партнерств, що має позитивний вплив

на місцевий діловий клімат та конкурентне становище громади, а також на вирішення інших питань, пов'язаних з рівнем життя всіх громадян.

Аналіз світового досвіду показує, що політика, яка на стадії вироблення спирається на широку громадську підтримку, має більше шансів на успішне втілення, ніж політика, яка викликає значну громадську опозицію чи просто невідома громаді. Об'єктивно, що більшість рішень органів влади стосуються населення. Якщо люди знають про ці рішення та вважають, що вони також брали участь в їхній розробці, вони скоріше за все дотримуватимуться такого закону чи такої політики. Територіальна громада має відігравати дуже важливу роль у підготовці управлінських рішень та контролю за ними [3].

Вищезазначене свідчить про важливість дослідження громадської думки як елемента для здійснення ефективної державної політики.

Коли громадяни беруть участь у вирішенні проблеми і процесі ухвалення рішення, то вони стають співучасниками вирішення проблеми, що існує в їхній громаді. У такому разі набагато менш імовірно, що ці громадяни виступлять проти прийнятого рішення. Та й самі рішення, прийняті місцевою владою, скоріш за все, будуть більш ефективними. Все це надзвичайно важливо для успішної розробки і реалізації стратегічного плану розвитку об'єднаної територіальної громади [2, 4].

Залучення громадян до участі у стратегічному плануванні місцевого розвитку має будуватися на відповідних принципах (рис. 1):

Для налагодження ефективних комунікацій з територіальною громадою потрібно знати інтереси й можливості окремих груп і відповідних цільових аудиторій громади, оскільки технологія комунікації для кожної аудиторії може бути специфічною, зрозумілою та доцільною саме для цієї аудиторії.

Після Революції гідності демократизація українського суспільства почала набирати оберти, усе частіше ми можемо бачити позитивні кроки на шляху до розвиненого демократичного суспільства. Під час Революції гідності безліч європейських організацій визначали події на Майдані як велику перемогу громадянського суспільства. Нині механізм залучення громадських організацій до співпраці з органами публічної влади динамічно розвивається, спостерігається збільшення ефективності державної політики у зв'язку з залученням великої кількості громадськості до прийняття рішень.

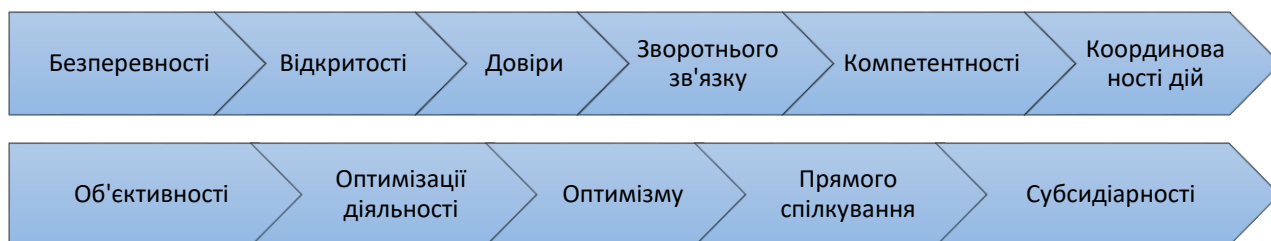

Рис. 1. Принципи залучення громадян до стратегічного планування територій

Джерело: [4].

Зростання ролі громадських організацій проявляється у:

- розширення функцій органів місцевого самоврядування з урахуванням зростаючої диференціації інтересів різних верств населення;
- передача частини функцій, які виконує держава (органи місцевого самоврядування), громадським об'єднанням;
- зростання самовідповідальності громадян у захисті й реалізації своїх приватних інтересів через вплив на владу і контролю за владою [3].

Це означає, що громадські організації оптимізують та поглиблюють процеси децентралізації. У 2017-2018 році Аналітичний центр CEDOS дослідив процес прийняття рішень, а також взаємодію органів місцевого самоврядування з громадянським суспільством у кількох містах України. Головною метою дослідження була оцінка ефективності інструментів залучення представників громадських організацій, службовців та депутатів та аналіз методів залучення громадськості до прийняття рішень [5].

Зокрема, дослідження ефективності діалогу між владою та громадським суспільством у Львові виявило, що серед можливостей взаємодії основними є голосування на місцевих виборах і висування себе у кандидати, звернення до депутатів, участь у громадських радах, слуханнях, консультаціях та робочих групах, подання скарг, петицій та проєктів на громадський бюджет, участь у засіданнях міської ради тощо (рис. 2).

Серед запропонованих для оцінки механізмів залучення найвище респонденти оцінили громадський бюджет, звернення на гарячу лінію міста, електронні петиції, громадські слухання щодо містобудівної документації та звернення до депутатів. На думку представників громадського сектору Львова, найбільш ефективними механізмами залучення для реалізації власного проєкту є пряме звертання до стейкхолдерів проєкту або ініціативи – профільного департаменту, управління (запис на прийом, написання звернення, листи, депутатські комісії) або пряме звертання до депутата. У разі, якщо ідея вже готова стати проєктом, активісти рекомендують подавати проєкт на громадський бюджет або на конкурс соціокультурних проєктів. Також представники громадського сектору рекомендують за можливості створювати ГО й подаватися від ГО, а також консультиватися з тими організаціями, які вже мають такий досвід подачі проєктів, або звернутися за порадою до працівників органів місцевого самоврядування, які мають активістське минуле [5].

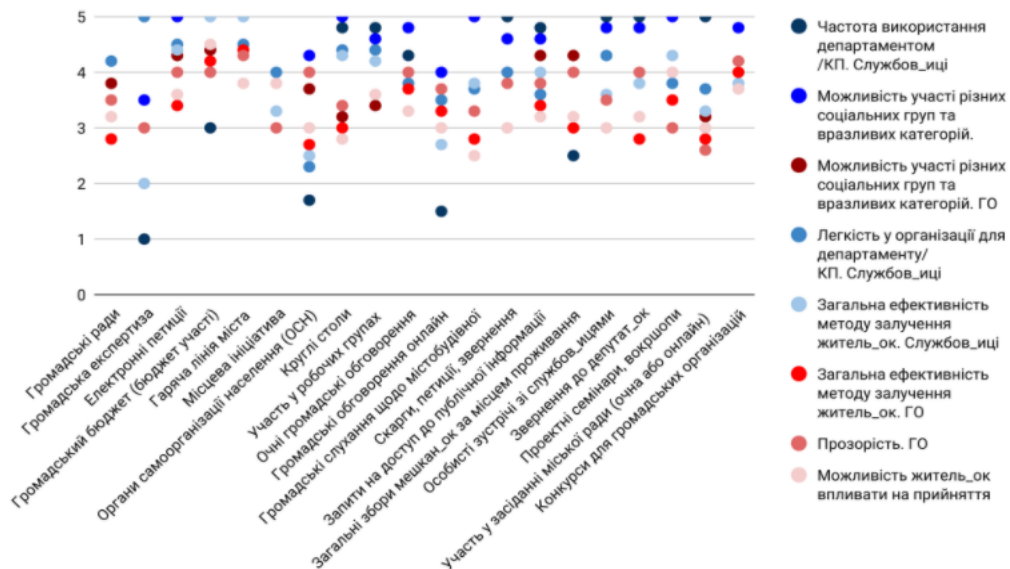

Рис. 2. Порівняльна таблиця оцінок різних механізмів залучення
Джерело: [4].

Базуючись на оцінках, було надано рекомендації респондентами щодо вдосконалення механізмів залучення громади [5-6]:

- фахівці ЛМР супроводжують заявників у процесі підготовки проектів громадського бюджету;
- розвивати практику делегування державних послуг громадському сектору;
- вдосконалення використання результатів громадських слухань в аспекті розгляду пропозицій громади;
- сформулювати чіткі повноваження громадських рад;
- розробка комунікативної стратегії між Львівською міською радою та громадськими організаціями;
- уряд України має вдосконалити механізми залучення громади до прийняття рішень на місцевому рівні;
- системний характер співпраці органів місцевого самоврядування та громадських організацій.

Отже, сучасна українська дійсність вимагає від влади і громадянського суспільства вироблення і практичного застосування реформ, заснованих на тісній і плідній співпраці органів центральної влади та місцевого самоврядування. Комунікація влади і громадянського суспільства має бути постійною та ефективною, а не виникати виключно тоді, коли влада потребує підтримки в політичних процесах. Залучення громадських організацій до спільних проектів дає можливість збільшити ефективність державної політики та рівень довіри громадського суспільства до влади.

Список використаних джерел:

1. Розробка стратегій розвитку міст в Україні: інструкція та огляд практик [Електронний ресурс] // «Партнерство для розвитку міст». – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/530/PLEDDG_strategic_planning.pdf.
2. Карпінський Б. А. Державотворчий патріотизм нації: податкова домінанта / Б. А. Карпінський. – Львів : Колір ПРО, 2016. – 534 с.
3. Ільків Н. Рада та громада або як залучати громадян до місцевого самоврядування. Посібник для працівників органів місцевого самоврядування / Н. Ільків, О. Карий, О. Кушнарєнко та ін. – Київ : Академпрес, 2003. – 132 с.
4. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Колтун В. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навч. посіб. – К. : – 2017. – 129 с.
5. Пирогова Д. Львів: як взаємодіють органи міської влади і громадянське суспільство [Електронний ресурс] / Дарина Пирогова. – 2019. – Режим доступу

до ресурсу: <https://mistosite.org.ua/ru/articles/lviv-iak-vzaiemodiiut-orhany-miskoi-vlady-i-hromadianske-suspilstvo>.

6. Практичні поради, як налагодити конструктивну взаємодію між службовцями і представницями ГО в українських містах [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://cedos.org.ua/researches/praktychni-porady-iak-nalahodyty-konstruktyvnu-vzaiemodiiu-mizh-sluzhbov_ytsiamy-i-predstavny_tsiamy-ho-v-ukrainskykh-mistakh/.

Стеблик Н.В., гр. УФП–21с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. н. держ. упр. доц
О.А. Решота

СУЧАСНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Громадянське суспільство є основною і невід’ємною частиною механізму, який забезпечує функціонування демократичних інституцій та стабільність політичної і соціально-економічної системи будь-якої країни, роблячи внесок до розвитку надійної та збалансованої державної політики.

Концепція єдності та співпраці між державними органами влади та громадянським суспільством в розробці, реалізації та моніторингу державної політики, яка знаходиться в прямих інтересах суспільного блага, є однією з головних характеристик сучасної держави, яка стоїть на службі своїх громадян. За останні роки було проведено всебічну оцінку ролей та функцій організацій громадянського суспільства в європейських державах, включаючи Україну. Уряди переглянули свої відносини з громадянським суспільством з метою забезпечення більш ефективної громадської участі в процесі прийняття рішень та удосконалення державної політики у сфері надання соціальних послуг у багато інших галузей, від боротьби з безробіттям до покращення освіти [1, с.5].

Протягом останніх декількох років відбувається небачене посилення ролі громадянського суспільства в основних напрямках діяльності держави шляхом волонтерської підтримки оборони від зовнішньої агресії, контролю за діями органів влади, ухваленням та реалізацією державних рішень при проведенні низки реформ та в боротьбі з корупцією.

У 2016 році Україна почала реалізацію нової стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства за підтримки Координатора Проектів ОБСЄ в Україні. Паралельно, Координатор проектів ОБСЄ в Україні підтримує проект закону, який зобов’язує проводити публічні консультації стосовно важливих рішень, а також участь ОГС у наданні соціальних послуг, які фінансуються державою. Ці ініціативи реалізовувалися на засадах партнерства із

Адміністрацією Президента, Секретаріатом Кабінету Міністрів України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Київською міською державною адміністрацією, та за підтримки Міністерства юстиції, Міністерства молоді та спорту, та Міністерства соціальної політики [1, с.5].

Одним із механізмів залучення громадськості до формування та реалізації державної політики є моніторинг громадської думки та проведення різноманітних соціологічних досліджень. Такий механізм задіяний для вивчення думки громадськості щодо найбільш гострих соціально-економічних проблем, рівня довіри з боку населення державним організаціям та суспільним інститутам тощо.

На місцевому рівні з'ясування громадської думки відбувається шляхом проведення зустрічей з громадськістю, виїзних особистих прийомів громадян, за допомогою «гарячих» телефонних ліній, опитувань на сайтах. На державному рівні робота проводиться науковими інститутами, всеукраїнськими соціологічними службами, фондами, такими, наприклад, як: Інститут соціології НАН України, Інститут економіки та прогнозування НАН України, Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, Центр «Соціальний моніторинг», Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка, Інститут аналізу та прогнозування, Київський прес-клуб, Благодійний фонд «Інтелектуальна перспектива» та багато інших.

У загальній системі механізмів взаємодії влади та громадянського суспільства важливе місце займають і громадські слухання, публічні обговорення, конференції, семінари, «круглі столи» тощо. Проведення консультацій із громадськістю у формі публічних громадських обговорень для органів влади останніми роками вже стало нормою. Формат обговорень: засідання за «круглим столом»; засідання консультативно-дорадчих органів; конференції; зустрічі-дискусії; розширені засідання та наради органів виконавчої влади; семінари; форуми; засідання експертних груп тощо.

На сучасному етапі розбудови нової моделі публічного управління не можна ігнорувати той факт, що наше суспільство, яке тільки переживає процес розвитку інститутів громадянського суспільства, характеризується досить низьким рівнем знань чинного законодавства та загалом громадянською компетентністю. Тому на сьогодні актуальним є просвітницький механізм формування громадянських компетентностей.

Надання методичної допомоги, консультацій, проведення навчання з представниками організацій громадянського суспільства має подолати й цю перепону у налагодженні діалогу між представниками ОГС та органів влади.

Належне врядування та дотримання встановлених стандартів якості для організацій громадянського суспільства є вже сталою практикою в європейських країнах та ефективним інструментом сприяння інституційному розвитку ОГС. Цей процес почався з усвідомлення серед самих ОГС, а також унаслідок отримання результатів консультацій з органами влади, які висунули певні вимоги до прозорості, підзвітності, ефективності діяльності ОГС, необхідності створити рівні умови для всіх ОГС (як сталих, так і

новостворених) і налагодити співпрацю з державними органами на основі принципів прозорості та належного врядування [2, с. 1].

У сучасній Україні держава прагне максимально контролювати діяльність структур громадянського суспільства, оскільки існуюча еліта не має уявлення про механізми органічної взаємодії держави і некомерційних організацій у розв'язанні актуальних для соціуму проблем. Існуюча недовіра більшої частини соціуму, а також представників громадянського суспільства до держави пояснюється відсутністю механізмів реального впливу населення на соціальну та економічну політику. Тому одним із основних напрямів покращення взаємодії держави з громадянським суспільством має стати повернення довіри громадян до держави [3, с. 124].

Отже, співпраця органів влади з організаціями громадянського суспільства стала більш активною: від використання експертного потенціалу ОГС для вирішення проблемних питань – до залучення їх органами влади до розробки нормативно-правових актів. На сьогодні ця співпраця набула такого рівня, щоб ставити питання підвищення її результативності. Проблемними залишаються такі аспекти взаємодії, як: недостатня відкритість та політична незалежність, узгодженість інтересів, взаємна відповідальність щодо вирішення суспільно значущих питань; низький вплив громадських консультативно-дорадчих органів на ухвалення рішень; формальний підхід органів влади до співпраці; недостатній рівень комунікативних, професійних, фахових навичок у представників обох сторін тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. – К.: – Ваіте, 2016. – 280 с. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/303331.pdf .
2. Рекомендації щодо стандартів якості та належного врядування для організацій громадянського суспільства як механізму зміцнення довіри. URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/433301?download=true> .
3. Мельник Л. А. Європейський досвід ефективної взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 4. С. 119–124. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2019/20.pdf .

Шиманський М., гр. УФП–41с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. н. держ. упр. доц.
О.А. Решота

ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Використання діджиталізації у сфері публічного управління може стати значним поштовхом цифрових трансформацій для розвитку конкурентоспроможної економіки України. Варто зазначити, що новітні інформаційні та комунікаційні технології суттєво змінюють усі суспільні відносини – здійснюється становлення нового, інформаційного, а зараз вже цифрового суспільства. При цьому зменшуються відстані, поглиблюється глобалізація, створюються безпрецедентні можливості для розвитку регіонів.

Одна із найважливіших умов ефективного реформування державних інституцій та публічної влади в умовах цифрових трансформацій – це електронне урядування, яке переходить у діджиталізовану форму, метою якого є поліпшення ефективності роботи органів влади з громадянами, підприємствами й іншими установами та зменшення спільних витрат часу та коштів. Відповідно до Закону України "Про адміністративні послуги", надання населенню адміністративних послуг в електронній формі мало розпочатись з 1 січня 2014 р. через Єдиний державний портал адміністративних послуг. Деякі послуги надаються за допомогою електронних технологій або ж місцевою владою через їхні власні веб-сайти.

В Україні значним поштовхом на шляху до інформатизації стали:

- 1) прийняття Національної програми інформатизації (1998 р.), у якій інформатизація розглядається як «сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки»;
- 2) затвердження державних цільових програм Розвитку інформаційного суспільства (2007 р.) та Електронного урядування» (2010 р.);
- 3) укладення угоди про Асоціацію Україна – ЄС (2014 р.);
- 4) схвалення урядової концепції розвитку цифрової економіки в державі на 2018—2020 роки (2018 р.) тощо [1].

Звернувши увагу на слова экс Голови Верховної Ради України В. Гройсмана, який, в свою чергу, наголошував на тому, що: "Суть перезавантаження, яка зараз обговорюється, полягає в першу чергу в зміні системи управління, а не лише в заміні одних прізвищ, на інші. На жаль, і центральні, і місцеві органи влади досі продовжують визначати свою

ефективність прийнятими рішеннями, а не тим, що в результаті змінилося для людей. Процесуальний підхід потрібно замінити на підхід, орієнтований на результат». Про що свідчать успішно зроблені кроки в напрямку розвитку та запровадження діджиталізації в Україні.

Закордонний досвід показує, що ефективність електронного урядування забезпечують саме Національні рамки інтеперабельності – нормативно-правовий документ організаційно-технічного характеру, що встановлює та описує чіткі організаційні і технічні вимоги до проектів та систем органів влади у сфері е-урядування. Розроблення відповідного набору нових та гармонізація з європейськими стандартами чинних нормативно-правових й технічних документів є основною передумовою для системного розвитку електронного урядування в Україні. Саме законодавчі та технічні норми мають лежати в основі діджиталізації як наступного етапу цифрових змін у державі [3; 4]

Взагалі функціональні види діяльності електронного уряду можна розділити на чотири складники:

- G2G («уряд–уряд») (“government to government”) – сектор електронної взаємодії між органами влади;
- G2B («уряд – бізнес») (“government to business”) – сектор електронної взаємодії між органами публічної влади та суб’єктами господарювання;
- G2C («уряд – громадяни») (“government to citizens”) – сектор електронної взаємодії між органами публічної влади та громадянами;
- G2E («уряд – службовці») (“government to employees”) – сектор автоматизації процесів співпраці урядової системи зі службовцями, чиновниками, консультантами на місцях [6].

У жодній сфері неможливо досягти високих темпів перетворень без впровадження цифрових технологій, тому електронне урядування має стати ключем до реформ в Україні. Електронний уряд не обмежується взаємовідносинами держави з громадянами. Крім того, він має і внутрішній прояв: всередині системи влади різні рівні та різні гілки також повинні взаємодіяти з використанням електронних технологій у процесі надання державних послуг.

Цифрова трансформація на основі діджиталізації публічного управління – неминуче майбутнє України як частини розвиненого сучасного світу. Успішність цих змін та вплив їх на добробут українців буде залежати від того, як швидко буде здійснена така трансформація і яких масштабів вона сягне.

Отже, певні досягнення діджиталізації вже сьогодні здійснюють вплив на певні сфери публічного управління (наприклад, Prozorro) та галузі економіки, проте не вистачає не лише темпу таких змін, але й технічного оснащення, інфраструктури та, відповідно, доступу до глобального інформаційного простору. Важливо продовжувати напрацювання у галузі електронної медицини, освіти, телебачення, фінансів, демократії та уряду, не забуваючи і про такі сфери, як транспорт (як пасажирський, так і вантажний), що може стати рушієм розвитку туризму та залучення інвестицій в Україну. Необхідно розробити стратегію формування цифрової грамотності серед населення України та цифрових компетентностей у професійній сфері, особливо серед

державних службовців, що неодмінно позитивно вплине на українську економіку вцілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Разумей Г.Ю. Розвиток механізмів електронного управління митними ризиками. Публічне управління та митне адміністрування. 2019. № 3 (22).С. 267–276.
2. Слово року-2019. Словник сучасної української мови та сленгу «Мислово». URL: http://myslovo.com/?page_id=4634.
3. Биркович Т.І., Биркович В.І., Кабанець О.С. Механізми публічного управління у сфері цифрових трансформацій. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1488>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.9.2.
4. Струтинська І., Козбур Г. Основні стимули цифрових трансформацій малого та середнього бізнесу України. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28144/2/XXI_NK_2019_Strutynska_I-Basic_performance_of_digital_73-74.pdf.
5. Туль С.І. Трансформація світового ринку праці в умовах діджиталізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук :08.00.02. Вінниця, 2019. 20 с.
6. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія : Державне управління. 2018. № 1. С. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_1_3.
7. Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. Ч. 2. 72 с. URL: https://onat.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Part_002_Feb_2018.pdf.
8. Е-урядування – ключ до реформ в Україні. 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/e-uryaduvannyaklyuch-do-reform-v-ukrayini>.
9. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020): Концептуальні засади (версія 1.0). URL: <https://ucco.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
10. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства в Україні на 2018–2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>.
11. Положення про Міністерство цифрової трансформації України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF>.

Юсковець І.М., гр. УФП-12с,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к. н. держ. упр. доц.
О.А. Решота

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ФОРМА ПЕРСПЕКТИВНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Сьогодні політика діджиталізації є однією з найважливіших у розвитку українського суспільства. Розвиток електронного урядування зумовлюється динамікою імплементації ІКТ у процесах суспільства, а також необхідністю до адаптації реалій, спричинених вірусом COVID-19. Практично усі процеси у суспільстві на певний період перейшли в онлайн режим, деякі з них залишаться і надалі, окрім цього слід розуміти, що саме держава виступає регулятором впровадження карантинних норм, а також сукупністю органів влади, які повинні забезпечити безпечні умови для громадян, в тому числі та у наданні публічних послуг, виконанні робочих процесів для працівників публічного сектору, а також забезпеченні ефективної комунікації між органами влади та громадськістю. Саме цифрова трансформація виступає методом вирішення даних завдань. За допомогою електронного урядування державні та місцеві органи влади мають змогу використовувати нові технології для надання фізичним та юридичним особам легкого доступу до інформації та послуг, покращення якості послуг і створення можливостей для підвищення рівня участі громадськості в управлінні державою.

«Електронне урядування — форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян» [1]. Для оцінки рівня розвитку електронного урядування у світі використовують індекс EGDI. Цей показник розраховують з 2003 р. Департаментом ООН з економічних та соціальних питань раз у два роки. Так, Україна у 2020 р. посіла 69 місце, найгірший результат показала у 2014 р., посівши 87 місце, а найкращий — у 2008 р. Дослідження поділяє держави на 4 групи: із низьким, середнім, високим та дуже високим рівнями розвитку електронного уряду. Україна належить до групи країн із високим рівнем розвитку, її результати найбільш наближені до показників Вірменії та Азербайджану [3].

Індекс розвитку електронного урядування є комплексним показником і складається з індексу онлайн-послуг, індексу телекомунікаційної інфраструктури та індексу людського капіталу, які охоплюють широкий спектр питань, що мають значення для електронного урядування і дають можливість зробити більш повний і детальний аналіз.

Індекс онлайн-послуг вимірює спроможність та готовність уряду надавати послуги громадянам в електронному вигляді. У 2020 р. в Україні цей показник становив 0,6824, що значно перевищує середньосвітові значення, але ще поступається більшості європейських країн. Індекс телекомунікаційної інфраструктури складається з передбачуваної кількості користувачів Інтернету, кількості основних стаціонарних телефонних ліній, кількості абонентів мобільного зв'язку, кількості бездротових широких підключень і кількості абонентів фіксованого широкого доступу. Цей показник вимірює здатність відповідної інфраструктури надавати громадянам змогу брати участь у всіх формах електронного урядування. У більшості країн значення індексу онлайн-послуг перевищує значення індексу телекомунікаційної інфраструктури. Україна теж не стала винятком — за результатами останніх досліджень цей показник дорівнює 0,5942. Хоча цей компонент є найменш розвинутим в Україні, його значення щороку має тенденцію до зростання. Індекс людського капіталу є поєднанням рівня грамотності і сукупного валового коефіцієнта охоплення початковою, середньою і вищою освітою. Зазвичай у країн значення цього компонента є вищим, ніж два попередніх. Крім того, індекс людського капіталу демонструє менші коливання і є більш стабільним. Україна належить до країн з доволі високим рівнем людського капіталу. У 2020 р. значення індексу становило 0,8591.

Проте поряд із позитивними результатами, слід обумовитися й про проблеми, з якими стикається держава при впровадженні електронного урядування: брак довіри громадян; низький рівень цифрової грамотності громадян та обізнаності в електронних сервісах; незахищеність електронних ресурсів від хакерських атак; недостатня кваліфікованість держслужбовців; державні вебсайти із запізненням інформують громадян, або інформують не вповному обсязі [4, с. 78].

Основні 5 цільових груп (державні службовці, активні громадяни, бізнес спільнота, молодь та новачки) формують тенденції розвитку цифровізації, а також динаміки впровадження електронного урядування. Цільові групи формують повну картину для формування державної політики у сфері інформаційних технологій. Беручи вектор саме на цифровізацію, публічний сектор автоматично починає реалізовувати концепцію «good governance». Саме так публічний сектор залучає суспільство до використання електронних сервісів, а також мінімізує витрату людських та фінансових ресурсів у перспективі. Попри мету мінімізації особистого контакту в межах публічної комунікації, реформа цифрової трансформації спрямована саме на спрощення процесів для людей. Саме концепція «good governance» спрямована на покращення контакту між органами влади та громадськістю.

Міністерство цифрової трансформації України запустило портал з 94 національними проектами цифрової трансформації (станом на початок 2021 р.). Найтоповішими проектами цифрової трансформації трьох наступних років стануть: е-нотаріат; е-майно; е-містобудування. Фінансування сфери цифрової трансформації в Україні у 2021 році становитиме 1,789 млрд грн, зокрема 500 млн грн на підключення до інтернету 6 тис. об'єктів у селах і 602 млн грн - на

Національну програму з інформатизації. Як зазначив у своєму інтерв'ю віцепрем'єр-міністр України-міністр цифрової трансформації Михайло Федоров: «Цифровізація - ефективно. Ми це довели за трохи більше ніж рік існування міністерства. Це найвигідніша інвестиція для України, яка сприятиме створенню найзручнішої країни у світі» [5].

Отже, можна погодитися, що «Україна рухається в напрямку розвитку інформаційного суспільства, подальшого поширення використання інформаційних технологій у життєдіяльності суспільства і займає, хоча низьке, але вище середнього місце у світових рейтингах» [2, с. 77]. Однак, Україні необхідно більш ефективно впроваджувати реформи у цій галузі, забезпечити більшу доступність онлайн-послуг, сприяти використанню цих сервісів, збільшити доступ до Інтернету, усунути цифровий розрив, запровадити та вдосконалити єдині стандарти доступу до відкритих даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні». Розпорядження Кабінету міністрів України від 20.09.2017 № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/649-2017-p>.
2. Романенко, Е. О. Електронний уряд — нова модель інформаційно-комунікативних відносин. Європейські перспективи. 2015. Вип. 6. С. 75—79.
3. Ющенко, Н. В., Ковтун, М. В. Електронне урядування в Україні: стан та перспективи розвитку. Причорноморські економічні студії: економічн.наук.-практ. журн. 2019. № 38.
4. Семенченко, А. І., Янсонс, Я. В. Концептуальні засади розвитку електронної демократії. Аспекти публічного управління. 2020. Т. 8, № 1. С. 76—85.
5. На цифровізацію України в бюджеті-2021 виділено 1,8 млрд грн. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/710244.html>.

СЕКЦІЯ 4. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СПІВПРАЦІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОВАДЖЕННЯ ЙОГО В УКРАЇНІ

Дятел С. С., група УФП-31с
Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів
Науковий керівник – к.е.н, доц., **О. В. Герасименко**

ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД СПІВПРАЦІ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Головним завданням державної політики розвитку громадянського суспільства є законодавче закріплення різних форм та методів демократії участі. При цьому, правова база формування та діяльності різноманітних організацій громадянського суспільства повинна спиратися на європейські принципи та стандарти. Державою також повинні створюватися умови для проведення організаціями громадянського суспільства ефективного контролю за роботою державних органів влади.

В процесі аналізу системи співпраці держави та громадянського суспільства варто звернутися до досвіду Польщі. Так, у кінці ХХ століття, Польща, як і більшість європейських країн переживала зміни. Цей період характерний активним розвитком парламентської демократії, формуванням громадянського суспільства та розвитком правової держави. Головна особливість полягає в тому, що зміни стосувалися не тільки політичної сфери, але й соціальної, економічної, культурної та ін. В загальному, трансформація суспільства в Польщі відбувалася трохи раніше, ніж у інших країнах, ще у 80-х роках ХХ століття. Велику роль щодо розвитку діалогу між державними органами влади та суспільством тут відіграли дисидентські рухи. Вони виникли раніше, ніж в інших країнах Центральної та Східної Європи та слугували прикладом для Угорщини та Словаччини. Громадянське суспільство Польщі стало основою демократичного та громадянського виховання населення, в якому переважали горизонтальні комунікації та соціальна взаємодія.

Від 1991-1992 років відбувався перехід до демократії через запозичення європейських інститутів. При цьому, ефективно розвивався діалог між громадянським суспільством та державою, що, в свою чергу, сприяло зростанню рівня довіри громадян до влади та посиленню державної підтримки «третього сектору».

Важливим аспектом сучасної демократії у Польщі є надання населенню права та можливості брати участь та впливати на ухвалення рішень в державі. В польському законодавстві закріплено два основні методи такого впливу. Перший – це референдум, другий – це народна ініціатива. Ще одним критерієм щодо розвитку співпраці між державою та громадськістю є бюджетна політика. В Польщі достатньо успішно впроваджено досвід інших розвинених

європейських країн щодо підтримки стратегії розвитку громадянського суспільства та його інститутів.[1]

Говорячи про взаємодію та комунікації між владою та суспільством, держава повинна це забезпечувати, в першу чергу, завдяки створенню окремих підрозділів, які б фахово та компетентно займалися такими питаннями. Прикладом цього може бути мерія у м. Варшава в Польщі, де було сформовано окремий Центр комунікацій з громадськістю з представником у всіх районах та містах.[2]

В загальному, механізм співпраці Польщі між громадськими організаціями та державними органами влади включає такі форми діалогу:

- спільні консультації щодо ухвалення рішень, які стосуються життєдіяльності суспільства;
- участь недержавних громадських організацій у спільному формуванні стратегій територіального розвитку;
- виявлення умов, механізмів та процедур формування дотаційного забезпечення з місцевого бюджету на програми громадських організацій щодо впровадження новітніх проектів у межах місцевих громад;
- залучення недержавних громадських організацій до участі в тендерах на реалізацію різних публічних завдань;
- створення місцевих законопроектів, які комплексно характеризують цілі, механізми та форми взаємодії державних органів та недержавних громадських організацій;
- громадські організації отримують право використовувати ресурси місцевої інфраструктури, експертів, інформацію, інформаційні канали та інше.

Крім того, діяльність в даних напрямках відбувається на таких принципах:

- взаємна допомога при повній суверенності сторін (тобто державні органи влади утверджують за суспільством та його об'єднаннями право причетності до окреслення та вирішення наявних проблем);
- партнерство (тобто громадськість має право не тільки визначати та характеризувати проблеми, але й виявляти способи їхнього вирішення);
- ефективність (державні органи залишають за собою право вибирати найбільш ефективний метод використання державних ресурсів, при цьому дотримуючись засад добросовісної конкуренції та вимог необхідності державного фінансування);
- прозорість та відкритість (надання адміністративними органами недержавним громадським об'єднанням інформації щодо намірів, цілей та засобів, які застосовуються для вирішення певної проблеми. При цьому, зазначається, що вся інформація, особливо щодо оголошення конкурсів чи тендерів, опубліковується в Бюлетені публічної інформації).

Україна, так само як і Польща, є постсоціалістичною державою. Тобто польський досвід у сфері співпраці держави та громадянського суспільства є досить актуальним. Методи та форми такої взаємодії можуть бути різноманітними, але варто дотримуватися принципів співробітництва, діалогу

та взаємної довіри. Однак, в Україні мало уваги приділяється саме потенціалу організацій громадянського суспільства, що, по суті, є головним інструментом забезпечення та реалізації громадянських ініціатив.

Пріоритетними завданнями для України у сфері співпраці між державою та громадянським суспільством, враховуючи польський досвід, є: модернізація механізму створення та ухвалення державно-управлінських рішень з допомогою залучення громадських організацій; створення умов для забезпечення принципу верховенства права; зростання рівня політичної культури громадян; підвищення рівня довіри населення до інститутів громадянського суспільства як представників інтересів тощо. В результаті цього населення усвідомлює свою приналежність як суб'єктів управління державою.[3]

Отже, Польща пройшла серйозний шлях в розвитку громадянського суспільства та його інститутів, створивши умови для подальшого удосконалення соціальної, політичної, економічної та інших сфер діяльності держави. Досвід Польщі є досить важливим для України, зокрема через певну спільність історичного минулого, ментальності тощо. Ефективне впровадження якісних механізмів взаємодії держави та громадянського суспільства сприятиме регіональному розвитку територій, підвищенню рівня довіри населення до державних органів влади, зростання добробуту населення та інше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Сухенко В. Взаємовідносини держави та громадянського суспільства в Польщі: досвід для України. Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 3 (26). С. 82–90.
2. Збірник звітів за результатами оцінки діяльності органів виконавчої влади за напрямком «взаємодія з громадськістю»: Збірка / Упоряд.: Любов Паливода – К.: БФ «Творчий центр ТЦК». 2018. – 72 с.
3. Рева С. Участь громадськості у процесі формування та реалізації державної політики. Політичний менеджмент. Т. 5. С. 67–73. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rev_a_uchast.pdf.

Мучичко К.Ю., гр.. УФП-31с

Науковий керівник – к.е.н., доц. Герасименко О.В.
Львівський національний університет ім. Івана Франка

ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

На сьогоднішній день багато розвинених демократичних країн мають великий досвід взаємодії з органами державної влади щодо використання різних технологій та методів організації цього процесу. На жаль, в Україні ще не налагоджено партнерство між владою та громадськістю. У той же час, зважаючи на велику кількість ідей, пропозицій та узагальнень у науковій

літературі, питання розробки ефективних методів взаємодії влади та громадських організацій залишається актуальним.

Прикладами діяльності, пов'язаної з прозорістю та відкритістю дій владних структур у країнах, визнаних світовими лідерами щодо демократії та взаємодії між урядом та громадськістю, є: Великобританія, Франція, Німеччина. Досвід цих країн є не лише позитивним, але й негативним, оскільки ці країни також мали проблеми та невдачі у процесі впровадження та вдосконалення методів залучення громадськості до співпраці з владою.

Британські громадські організації активно беруть участь у освіті, культурі, дозвіллі та соціальних послугах [1]. Сама освіта складає більшу частину всіх витрат третього сектору (третій сектор у Великобританії традиційно підтримує високий рівень приватної благодійної підтримки). Основним фактором, що впливає на сучасний розвиток третього сектору Великобританії, є еволюція його відносин із країною. Прем'єр-міністр Великої Британії М. Тетчер переклала основні соціальні проблеми на приватний сектор та неурядові організації, в результаті чого система охорони здоров'я змінилася і відбулися найбільш сприятливі зміни для громадськості. Більшість змін були корисні, проте з'явилися нові проблеми. Тому можна зробити висновок, що третій сектор змушений активніше шукати підтримки приватних структур, щоб зберегти достатню незалежність.

Франція вважається одним із світових лідерів демократичних країн, яка має багато спільного з Україною та її системою державного управління. Перші реформи незалежної України базувалися на досвіді даної країни.

Структурна реформа уряду Франції розпочалася 23 лютого 1989 р., зі створення так званого «центру відповідальності», який розвивався у двох напрямках: залучення та участь громадськості та «контрактування» як партнерство між громадськістю та владою. Законодавством було визначено, що керівники цих центрів повинні поєднувати національну політику з характеристиками регіонів з постійною участю громадськості для оптимізації їх діяльності та реформ [2]. Як зазначив Марсель Пошар: «З 1 січня 1994 року у Франції функціонувало 207 центрів відповідальності за участю майже 100 тисяч державних службовців. Створення центру відповідальності сприяло встановленню договірних відносин між центральним урядом та різними урядовими відомствами» [3, с. 54]. М. Пошар також визначив основні, на його погляд, переваги та недоліки реформи: «У цьому процесі були висловлені основоположні принципи та сформульовані нові принципи державного управління, такі як спрощення процедур, підвищення прозорості, підвищення обізнаності населення та необхідність удосконалення процедур для задоволення потреб громадян при наданні послуг».

Перевагами цього методу були:

- спільна робота з модернізації та оновлення соціального діалогу;
- стратегія обліку, заснована на автономії управління;
- модернізація методів управління людськими ресурсами;
- публічна оцінка політики.

Недоліками даного методу були:

- виконання бюджетних процедур;
- адміністративний контроль [3, с. 53].

Що стосується здійснення державної політики, досвід Франції щодо підписання контрактів є помітним, оскільки «контрактування» перетворилося на інструмент координації між центральною та місцевою владою, громадськістю у сфері наданні послуг, що значно покращило їх якість. Прийняття закону 1901 р. як і раніше дуже важливе для розвитку французьких громадських організацій, його простота та відкритість є головними ознаками позитивного ставлення до асоціацій, що представляють сучасне суспільство. Участь громадськості у Франції використовується для посилення співпраці між урядом та громадськістю для здійснення державної політики.

Значний інтерес також викликає і німецький досвід. Однією з найважливіших визначальних характеристик німецької соціальної системи є широка, широко розповсюджена та суспільно корисна діяльність благодійних профспілок. Національний метод створення таких організацій заслуговує на особливу увагу та дослідження. Принцип, який реалізовує держава, полягає у наданні громадянам можливості допомагати собі та іншим, при цьому мінімізуючи функцію контролю та орієнтуючи її на механізм активного розвитку та творчості у сфері соціальної діяльності.

Це розумний і доцільний підхід до реалізації права кожного громадянина брати участь у вирішенні соціальних проблем у Німеччині. Вона базується не на створенні бюрократичних, жорстких соціальних служб, а на гнучкому використанні суспільно корисних організацій, які беруть участь у соціальних проектах. Соціальні проекти є основними інструментами їх роботи та рушійною силою для їх подальшого існування. Це означає, що держава повинна не лише фінансувати вигідну для суспільства організацію, але й виділяти кошти на соціально значущі проекти. Тому організації повинні постійно впроваджувати інновації та створювати нові соціальні проекти. Ці організації є членами однієї з благодійних спілок відповідно до своїх завдань [4, с. 165-166].

Вищеперераховані розвинені демократичні країни мають досвід взаємодії з громадськістю та використовують різні форми та методи. Цей досвід може бути корисним Україні, особливо враховуючи проблеми та перешкоди, з якими стикалися ці країни (як зараз Україна) на етапі впровадження певних елементів суспільних відносин. Державні та місцеві органи самоврядування в цих країнах не завжди прагнули до розширення можливостей для громадськості, а лише формально співпрацювали з ними. Зарубіжний досвід показує, що на сучасному етапі соціального розвитку уряди всіх рівнів повинні тісно співпрацювати з громадськістю. Тільки з громадськістю влада може вирішити загальні соціальні проблеми.

Список літературних джерел

1. Войтков В. “Третий сектор” загнан в пятый угол / В. Войтков // Власть и политика. – 2003. - № 32-33. - С. 12-13.

2. Citizens and the New Governance. Beyond New Public Management / Edited by Luc Rouban. – IOS Press, Ohmsha, 1997. – 237 p.
3. Уряд для громадян. Ініціативи щодо поліпшення якості послуг. Український переклад. – Львів: Львівск. філіал УАДУ, 2000. – 293 с.
4. Шинелева Л. Т. Общественные неправительственные организации и власть / Л. Т. Шинелева. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2002. – 220 с.

**СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ Й МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З
ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
(в рамках «Фестивалю науки-2021»)**

Збірник тез доповідей дискусійного клубу наукового гуртка «Державотворець»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом, кафедри
економіки та публічного управління
факультету управління фінансами та бізнесом
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Львів, 17 травня 2021 р.)